

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Financování vysokých škol v České republice
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Ilona Jelínková**
Osobní číslo: **E18163**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Téma práce: **Financování vysokých škol v České republice**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce bude analyzovat proces financování vysokých škol v České republice a provést komparaci se zahraničím. Práce se bude zabývat financováním veřejných i soukromých vysokých škol.

OSNOVA:

- Teoretické aspekty vysokého školství.
- Problematika financování veřejných a soukromých vysokých škol v historickém kontextu.
- Analýza procesu financování vysokých škol v České republice.
- Komparace financování vysokých škol v České republice a v zahraničí.
- Stanovení návrhů a doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

JANÍK, Tomáš. *Institut výzkumu školního vzdělávání 2003-2017*, Brno: Masarykova univerzita, 2018, ISBN 978-80-210-8999-0.
MULÁČ, Petr. *Financování profesně orientovaných vysokých škol v evropském kontextu*, Praha : Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5644-8.
NAHODIL, František. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.
RAJCHLOVÁ, Jaroslava. *Financování rozvojové spolupráce*, Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016. ISBN 978-80-7509-384-4.
ŘEZNÍČKOVÁ, Kristýna. *Financování a hospodaření územních samosprávních celků*, Olomouci : Univerzita Palackého, 2019. ISBN 978-80-244-5548-8.
TOMÁŠKOVÁ, Eva. *Veřejné finance – ekonomické souvislosti*, Brno: Masarykova univerzita, 2015, ISBN 978-80-210-7749-2.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jaroslav Kovárník, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

Prohlašuji:

Práci s názvem Financování vysokých škol v České republice jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 7. 4. 2021

Ilona Jelínková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala především vedoucímu své práce Ing. Jaroslavu Kovárníkovi, Ph.D. za jeho velmi cenné rady, trpělivost a připomínky, které mi během příprav práce poskytoval. Dále chci poděkovat také své rodině a přátelům, kteří mě ve studiu podporovali a věřili ve mě i ve chvílích, kdy já sama v sebe věřit přestávala.

ANOTACE

Práce je zaměřena na financování vysokých škol v České republice. V první kapitole je popsána struktura školství v České republice a stupně vzdělávací soustavy, důraz je kladen na vysoké školství. Následně je popsáno financování vysokých škol, hlavní pozornost je věnována veřejným vysokým školám. V práci jsou uvedeny změny za posledních deset let jak ve financování škol, tak i statistika počtu studentů na VŠ. Pro konkrétní příklad financování a statistiky studentů jsou analyzovány tři vybrané školy. Poslední část je zaměřena na financování vysokých škol ve vybraných zemích.

KLÍČOVÁ SLOVA

vzdělávací systém, financování vysokých škol, veřejné vysoké školy, porovnání financí, dotace, příspěvky

TITLE

Financing of Universities in the Czech Republic

ANNOTATION

The thesis deals with the way of financing universities and colleges in the Czech Republic. In the first chapter, there is a description of the system of education in the Czech Republic and various levels of education with a particular focus on universities and colleges. The next part describes the way of financing universities and colleges, especially the public ones. The thesis includes changes in the last ten years with respect to the way of financing the schools as well as the statistics of the number of students at universities and colleges. Three particular schools have been analysed to give an example of their financing and the number of students. The last part of the thesis focuses on the way of financing colleges in selected countries.

KEYWORDS

educational system, financing of universities, public universities, comparison of financing. subsidies, contributions

OBSAH

ÚVOD.....	13
1 STRUKTURA ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	14
1.1 Struktura školství v České republice (stupně vzdělávací soustavy)	14
2 FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	17
2.1 Systém financování vysokých škol.....	18
2.2 Orgány vysokého školství v České republice	18
2.3 Veřejné vysoké školy.....	20
2.3.1 Zdroje ze státního rozpočtu.....	20
2.3.2 Zdroje z doplňkové činnosti a od studentů	28
2.3.3 Podpora studentů v zahraničí a v České republice	30
2.4 Státní vysoké školy	31
2.5 Soukromé vysoké školy	31
2.6 Zahraniční vysoké školy	33
3 FINANCOVÁNÍ VYBRANÝCH VYSOKÝCH ŠKOL.....	34
3.1 Univerzita Pardubice.....	34
3.2 Česká zemědělská univerzita v Praze	39
3.3 Janáčkova akademie múzických umění v Brně	44
3.4 Porovnání sledovaných univerzit.....	48
4 VÝVOJE POČTU STUDENTŮ A FINANČNÍ PODPORA OD ROKU 2012.....	50
5 FINANCOVÁNÍ STUDIA VYSOKÝCH ŠKOL V ZAHRANIČÍ	52
5.1 Anglie.....	52
5.2 USA	55
5.3 Ruská federace	58
5.4 Porovnání studia v zahraničí.....	59
5.5 Shrnutí studia v zahraničí včetně doporučení pro Českou republiku	60
ZÁVĚR	62

POUŽITÁ LITERATURA	64
POUŽITÁ LEGISLATIVA	69
SEZNAM PŘÍLOH.....	70
PŘÍLOHA A – STRUKTURA VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU	71
PŘÍLOHA B – PROGRAM ERASMUS + MOBILITA STUDENTŮ A VÝŠE STIPENDIÍ	72
PŘÍLOHA C – SVĚTOVÝ ŽEBŘÍČEK ARWU ZA ROK 2020	73

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Koeficient ekonomické náročnosti (KEN)	21
Tabulka 2: Indikátory kvality a výkonu s přirozenou váhou pro jednotlivé segmenty ukazatel K.....	22
Tabulka 3: Celkový finanční příspěvek DSPSP pro roky 2012–2021 v tis. Kč	23
Tabulka 4: Výše dotace v rámci ubytovacího stipendia (ukazatel U2) pro všechny SVŠ v ČR v Kč.....	32
Tabulka 5: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta UPCE dle fakult v Kč	38
Tabulka 6: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta ČZU dle fakult v Kč	43
Tabulka 7: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta JAMU dle fakult v Kč	47
Tabulka 8: Počet studentů dle posuzovaných univerzit v rámci celé ČR za období 2012–2020	50
Tabulka 9: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta dle posuzovaných univerzit v ČR za období 2012–2020 v Kč	51
Tabulka 10: Výše půjčky na životní náklady v UK.....	53
Tabulka 11: Výše příjmů a úrokové sazby pro UK po dokončení studia	54

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Financování školství v ČR	17
Obrázek 2: Vývoj dotace na realizaci rozvojových programů 2012–2021 (v tis. Kč)	24
Obrázek 3: Vývoj příspěvků v rámci mezinárodní spolupráce 2012–2021 (v tis. Kč)	25
Obrázek 4: Vývoj příspěvku z Fondu vzdělávací politiky za období 2012–2021 v tis. Kč	26
Obrázek 5: Vývoj příspěvků a dotací MŠMT na vzdělávací činnost RO I – RO IV v ČR 2012–2021 (v mil. Kč).....	27
Obrázek 6: Finanční prostředky poskytnuté MŠMT na DKRVO v ČR 2012–2019 (v tis. Kč)	28
Obrázek 7: Vývoj příspěvků a dotací UPCE na vzdělávací činnost 2012–2021 (v tis. Kč).....	34
Obrázek 8: Finance poskytnuté UPCE na DKRVO 2012–2019 (v tis. Kč)	35
Obrázek 9: Vývoj HV po zdanění UPCE v letech 2012–2019 (v tis. Kč).....	36
Obrázek 10: Veřejné zdroje financování UPCE v letech 2012–2019 (v mil. Kč).....	37
Obrázek 11: Počet studentů podle jednotlivých fakult na UPCE v letech 2012–2020.....	38
Obrázek 12: Vývoj příspěvků a dotací ČZU na vzdělávací činnost 2012–2021 (v tis. Kč).....	39

Obrázek 13: Finance poskytnuté ČZU na DKRVO 2012–2019 (v tis. Kč)	40
Obrázek 14: Vývoj HV po zdanění ČZU v letech 2012–2019 (v tis. Kč).....	41
Obrázek 15: Veřejné zdroje financování ČZU v letech 2012–2019 (v mil. Kč)	42
Obrázek 16: Počet studentů podle jednotlivých fakult na ČZU v letech 2012–2020.....	43
Obrázek 17: Vývoj příspěvků a dotací JAMU na vzdělávací činnost 2012–2021 (v tis. Kč) ..	44
Obrázek 18: Finance poskytnuté JAMU na DKRVO 2012–2019 (v tis. Kč).....	45
Obrázek 19: Vývoj HV po zdanění JAMU v letech 2012–2019 (v tis. Kč).....	45
Obrázek 20: Veřejné zdroje financování JAMU v letech 2012–2019 (v mil. Kč)	46
Obrázek 21: Počet studentů podle jednotlivých fakult na JAMU v letech 2012–2020	47
Obrázek 22: Vývoj příspěvků a dotací MŠMT na vzdělávací činnost ROI – RO IV v ČR vybraných VVŠ za období 2012–2021 (v mil. Kč)	48

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ARWU	Academic Ranking of World Universities
Bc.	titul bakalář
COVID-19	koronavirus z kmene SARS-Cov-2
CŽV	celoživotní vzdělání
ČŠI	Česká školní inspekce
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
DSPSP	doktorský studijní program stipendijního programu
DKRVO	dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
EEA	European Economic Area
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
FRVŠ	Fond rozvoje vysokých škol
FÚUP	Fond účelových určených prostředků
GDPR	Obecné nařízení na ochranu osobních údajů (General Data Protection Regulation)
HV	Hospodářský výsledek
HSE	Vysoká škola ekonomická (Higher School of Economy)
Ing.	titul inženýr
ISC	Index spotřebitelských cen (originál v Anglii RPI = Retail Price Index)
ISCED	mezinárodní standardní klasifikace vzdělání (International Standard Classification of Education)
JAMU	Janáčkova akademie múzických umění v Brně

KKOV	klasifikace kmenových oborů vzdělání
RF	Ruská federace
RO	rozpočtový okruh
QS	World University Rankings
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrome (těžký akutní respirační syndrom)
Sb.	Sbírka zákonů
SŠ	střední škola
THE	THE World University Rankings
Mgr.	titul magistr
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NPI	Národní pedagogický institut České republiky
ODA	Official development aid
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
UK	Spojené Království = Velká Británie = Anglie (v angličtině United Kingdom)
UPCE	Univerzita Pardubice
USA	Spojené státy americké
VŠ	vysoká škola
VZoH	výroční zpráva o hospodaření

ÚVOD

Cílem této práce je analyzovat stávající způsoby financování škol a současně vytvořit návrhy, které by mohly vést ke zlepšení školství v České republice.

Vzhledem k tomu, že školství je považováno za jedno z nejhlavnějších odvětví veřejného sektoru, jeho produkce má vliv na zvyšování lidského potenciálu. Financování školství se odráží rovněž v ekonomické a technologické vyspělosti země, v její kultuře a sociálním rozvoji. Chápeme školství jako pozitivní externalitu. Ve školství se setkáváme se všemi druhy statků, jak čisté veřejné statky, statky smíšené tak i statky soukromé. Hlavním problémem této oblasti je měření a hodnocení výsledků jeho činnosti. V této práci jsou popsány ukazatele výkonnosti školství a jejich možnost měření (Tomášková a Pařízková, 2015).

V první kapitole bude popsána struktura školství od mateřských škol po vysoké školy, orgány a instituce, se kterými se můžeme setkat v České republice. V následující kapitole bude zmíněn způsob financování vysokých škol. Jak a odkud mohou vysoké školy získat finanční prostředky (hlavní, doplňková činnost a případně možnost určitých projektů), případně v jaké výši a jakými faktory je tato kategorie ovlivněna. Jaká je organizační struktura vysokého školství, rozdělení vysokých škol na státní, veřejné a soukromé a následně jejich přiblížení veřejnosti. Hlavní pozornost v bakalářské práci je věnována veřejným vysokým školám, dotacím a příspěvků získaných z veřejných zdrojů ministerstva školství.

Další kapitola je věnována vývoji počtu studentů a následných dotací za posledních 9 let. Zda je situace po celou dobu stejná nebo se mění v závislosti na počtu studentů. Praktická část bude zaměřena na financování vybraných vysokých škol, a to Univerzity Pardubice, České zemědělské univerzity v Praze a Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Univerzita Pardubice a Česká zemědělská univerzita jsou si hodně podobné, jak typem, tak i zaměřením studia a možnostmi studovaných okruhů. Janáčkově akademie múzických umění v Brně je diametrálně jiný typ školy, a proto byla tato škola vybrala pro následné porovnání rozdílů v počtu studentů a ve finančních příspěvcích z MŠMT. Následná kapitola porovnává jednotlivé školy mezi sebou. Další část práce je věnována porovnání systému financování vysokých škol v zahraničí vybraných zemí, které mohou být inspirativní pro financování vysokých škol u nás. Vybrány byly tyto země: Anglie, USA a Ruská federace. Předposlední část je věnována porovnání studia v zahraničí a případně inspiraci pro ČR.

1 STRUKTURA ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Vzdělání patří mezi komodity neboli služby, jejíž užítky mohou být poskytovány všem lidem bez výjimky, aniž by museli přinášet další náklady, než jaké jsou spojeny s jejím poskytováním jediné osobě. Užitek tohoto statku je nedělitelný a lidé nemohou být vyloučeni z jeho využívání. Tato práce okrajově nastiňuje školství v České republice (dále v ČR), hlavně se však zabývá financováním vysokých škol v ČR a dále komparací financování vysokých škol (dále VŠ) v ČR a v zahraničí.

Struktura školského vzdělávacího systému (viz příloha A), vychází ze školského zákona č. 561/2004 Sb., který již byl zmíněn. Charakterizovat školství je možné jako odbornou soustavu zaměřující se na získání a rozvoj gramotnosti a vzdělání obyvatelstva (Nahodil a kolektiv, 2014).

Školy jsou spravované v rámci veřejné správy. Pravomoc je rozdělena mezi úřední řídicí orgány, kraje a obce. Mezi **orgány a instituce** školství patří např. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT), odbory školství na krajských úřadech, Národní ústav pro vzdělání, Česká školní inspekce (dále ČŠI), Akademie věd. MŠMT odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy, rozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu, stanovuje kvalifikační předpoklady a pracovní podmínky učitelů, určuje rámcový obsah předškolního až středního vzdělání, schvaluje vzdělávací programy vyšších odborných škol (Nový, 2020 MŠMT).

MŠMT je podřízena ČŠI a řada přímo řízených organizací jako Dům zahraniční spolupráce, Centrum pro zajišťování výsledků vzdělání, dále Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (jedná se o příspěvkovou organizaci, dále CERMAT). Od 1. ledna 2020 je Národní ústav pro vzdělání a Národní institut pro další vzdělání jsou sloučeny pod název Národní pedagogický institut České republiky (dále NPI).

1.1 Struktura školství v České republice (stupně vzdělávací soustavy)

Struktura školství v ČR je popsána v příloze A včetně stupňů vzdělávací soustavy. **Kraje** zřizují střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, naopak **obce** zřizují mateřské a základní školy zajišťují povinnou školní docházku.

Struktura školství v ČR podle školského a vysokoškolského zákona je tvořena:

- předškolním vzděláním (pre-primární vzdělání) ISCED 0,
- základní vzdělání (primární a nižší sekundární vzdělání) ISCED 1 a 2,

- střední vzdělání (vyšší sekundární vzdělání ISCED 3,
- vzděláním v konzervatoři (terciální vzdělání ISCED 5, zahrnuje ale i ISCED 2 a 3,
- vyšší odborným a vysokoškolským vzděláním terciární vzdělání ISCED 4 6–8,
- další vzděláváním, odbornou přípravou, jazykovým vzděláním apod. - to je zařazeno buď do úrovně postsekundárního neterciárního vzdělávání (ISCED 4) nebo podle předchozího nejvyššího dosaženého vzdělání (zejména v terciéru).

Předškolní vzdělání

Jedná se o předškolní vzdělání od **3 let** věku dítěte, na rozhodnutí vedení MŠ je možný nástup mladšího dítěte (**2leté**). Pro **děti** je po dosažení věku **5 let** předškolní **vzdělávání povinné**.

Základní vzdělání

Povinná školní docházka začíná v **6 letech** a trvá 9 let (6–15 let věku).

Střední vzdělání

Poskytují střední školy ve všeobecných i odborných oborech. Věk žáků je obvykle **15 až 18–19 let**. Absolventi dosahují některého ze tří stupňů vzdělání:

- **střední vzdělávání s maturitní zkouškou,**
- **střední vzdělávání s výučním listem,**
- **střední vzdělání.**

Vyšší odborné vzdělání

Spadá do sektoru terciálního, nevysokoškolského vzdělání. V oblasti terciálního vzdělání rozšiřují obory vyššího odborného vzdělání nabídku bakalářských studijních oborů vysokých škol. Je určen uchazečům, kteří mají zájem o studijní obor, jež vysoké školy nenabízí. Denní forma vzdělání trvá standardně tři roky včetně odborné praxe, dálkové studium je prodlouženo nejvýše o jeden rok. Studium je ukončeno absolutoriem, absolventi získají vysvědčení o absolutoriu a diplom. Následně jim je přiznáno právo používat označení „diplomovaný specialista“ (zkráceně „Dis.“) titul je uváděn za jménem.

Vysokoškolské vzdělání

Terciární vzdělávání poskytují tradičně vysoké školy, a to na úrovni vrcholného vzdělání, jeho studium je podmíněno získáním vyššího sekundárního vzdělání zakončené maturitní zkouškou. Tento vzdělání může být univerzitního i neuniverzitního typu. Instituce univerzitní (univerzity), poskytují všechny typy studijních programů (bakalářský, magisterský a doktorský). Neuniverzitní VŠ poskytují převážně programy bakalářské, programy doktorské neposkytují vůbec. V České republice je vysoké školství řešeno v zákoně 111/1998 Sb. o vysokých školách a rozděleno MŠMT takto:

- veřejné vysoké školy (dále VVŠ), jsou řešeny zvláštním zákonem. Patří sem např. AMU, AVU, ČZU (dále v kapitole 4.2), JAMU (dále v kapitole 4.3) atd.
- státní vysoké školy (dále SVŠ), jsou zřízeny zvláštním zákonem § 94 až 95 v zákoně o vysokých školách jsou v kompetenci Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany. Patří sem pouze Policejní akademie ČR v Praze a Univerzita obrany.
- soukromé vysoké školy (dále SVŠ), jedná se o právnické osoby s uděleným souhlasem působit jakou soukromá vysoká škola. Zde můžeme uvést např. ARC Kutná Hora, Akademie STING, AMBIS a mnoho dalších.
- zahraniční vysoké školy jsou upravovány § 93 až 93i v zákoně o vysokých školách. Tyto školy jsou dále rozděleny na evropské (Vysoká škola Humanitas v Sosnovci, Vysoká škola zdravotnictví a sociální práce Sv. Alžběty v Bratislavě) a mimoevropské (Chapman University, University of New York in Prague atd.) (MŠMT, 2021).

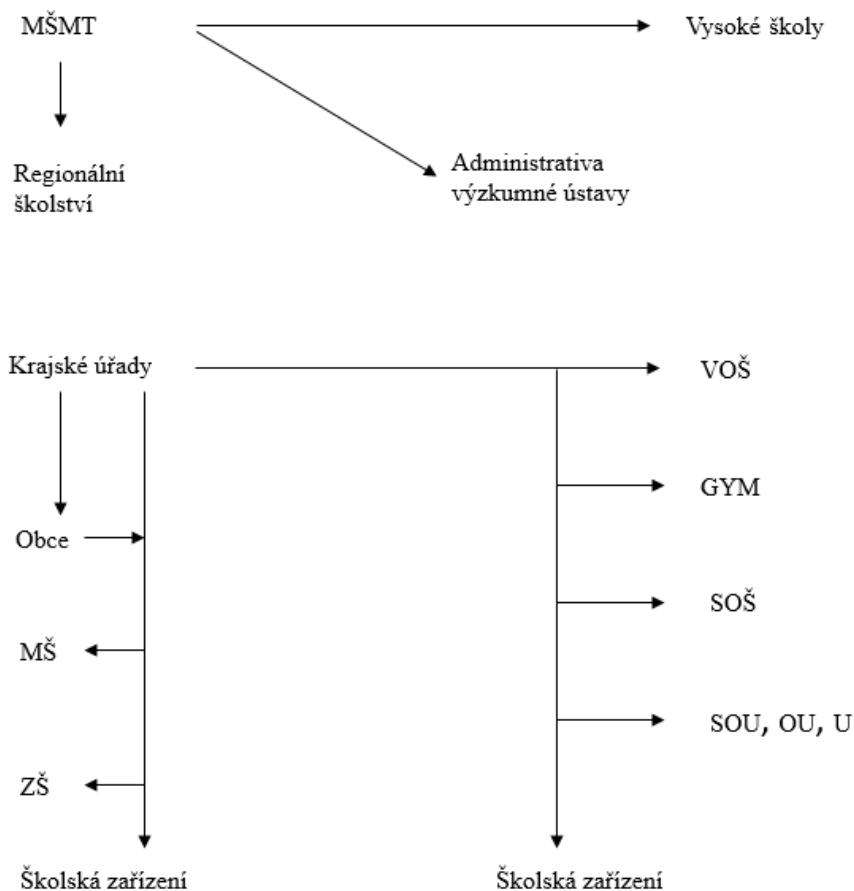
Další vzdělání a odborná příprava

Celoživotní vzdělávání poskytují vysoké školy na základě akreditace MŠMT. Může být orientováno profesně nebo zájmově dále kapitola 2.3.2 zdroje z doplňkové činnosti a od studentů.

2 FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Vysoké školy v České republice mají právní subjektivitu. Financování školství představuje dotace a příspěvky, které se v rámci státního rozpočtu soustřeďují v rozpočtové kapitole č. 333 MŠMT. Tyto finance jsou hlavním zdrojem příjmů českých veřejných škol a jsou převážně určeny pro platy pedagogů a dalších zaměstnanců školy (nepedagogických pracovníků, pomocného personálu, výdej jídel atd.). Druhým finančním zdrojem jsou příspěvky obcí, zejména se jedná o mateřské a základní školy (Nahodil a kolektiv, 2014).

Rozpočtové právo upravuje hospodaření v rámci veřejných financí. Zajišťuje finanční prostředky, které zabezpečují funkčnost a provoz státu, upravuje celou problematiku rozpočtového hospodaření státu, nestátních veřejnoprávních subjektů a hospodaření s veřejnými prostředky. Rozpočtové příjmy jsou označovány jako očekávané, protože jejich objem není předem jasný, nelze dopředu zjistit, kolik bude vybráno na daních, ale určitý objem se dá dopředu očekávat na základě povinností stanovených jinými právními předpisy. Výdaje se označují jako předpokládané, protože jsou předem odhadnuty, vypočítány, na základě určitých úkolů, cílů a plánů daného subjektu (Řezníčková, 2019).

Obrázek 1: Financování školství v ČR

Zdroj: vlastní zpracování (Peková J., Pilný, J., Jetmar M., *Veřejný sektor – řízení a financování*, 2012)

Největší část rozpočtových prostředků MŠMT je užitá na financování regionálního školství a činí zhruba 70 %. Významný podíl celkových provozních výdajů (60–65 %) tvoří mzdy (Peková, Pilný, Jetmar, 2012).

2.1 Systém financování vysokých škol

Při financování škol je potřeba odlišit typ vysoké školy v závislosti na tom, zda se jedná o veřejnou nebo soukromou vysokou školu. Vysoké školství rozlišuje dva základní zdroje financování, a to veřejné a soukromé, přičemž většina zdrojů stále pochází z veřejných prostředků, studium na veřejných školách je v České republice bezplatné. VŠ jsou ze státního rozpočtu poskytovány prostředky a dotace na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Výše příspěvku je stanovena na základě typu finanční náročnosti akreditovaných studijních programů, počtu studentů, programů celoživotního vzdělávání, na dosažených výsledcích ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a její náročnosti. O výši příspěvku rozhoduje také dlouhodobý záměr vysoké školy a následně je projednává s MŠMT, který finální podobu schvaluje.

2.2 Orgány vysokého školství v České republice

Veřejná vysoká škola se zřizuje a ruší zákonem. VVŠ se může sloučit/splynout a rozdělit jen s jinou veřejnou školou. Tyto změny je možné provést pouze a výhradně na základě zákona. V tomto případě zákon stanoví, na jakou právnickou osobu přechází majetek, závazky, a která škola umožní dokončení vysokoškolského vzdělání studentům zrušené vysoké školy (MŠMT) (Zákon č. 111/1998 Sb., 1998).

Samosprávnými akademickými orgány VVŠ jsou:

- akademický senát,
- rektor,
- vědecká rada nebo umělecká rada na neuniverzitní vysoké škole akademická rada,
- rada pro vnitřní hodnocení, je-li zřízena,
- disciplinární komise.

Další orgány školy jsou:

- správní rada,
- kvestor.

Akademický senát je samostatným zastupitelským akademickým orgánem. Má nejméně 11 členů a funkční období je nejvýše tříleté.

Rektor je v čele vysoké školy, jedná a rozhoduje ve věcech školy, pokud zákon nestanoví jinak. Funkční období je čtyřleté, osoba může tuto funkci vykonávat maximálně dvě po sobě jdoucí funkční období.

Vědecká rada nebo umělecká rada na neuniverzitní vysoké škole akademická rada předsedou vědecké rady je rektor, který jmenuje a odvolává ostatní členy (významní představitelé oborů). Vědecká rada schvaluje studijní programy, projednává na návrh rektora strategický záměr VŠ.

Rada pro vnitřní hodnocení nemusí být vždy zřízena, předsedou rady pro vnitřní hodnocení je rektor. Do činnosti spadá zajištění kvality vzdělání, tvůrčí a s nimi související činnosti VVŠ včetně zprávy o vnitřním hodnocení těchto činností.

Disciplinární komise (členy) vysoké školy jmenuje a odvolává rektor z řad členů akademické obce. Disciplinární komise projednává disciplinární přestupky studentů.

Správní rada má nejméně devět členů, jejich počet musí být vždy dělitelný třemi. Členy správní rady vysoké školy jmenuje a odvolává ministr školství po projednání s rektorem. Členové správní rady nemohou být zaměstnanci dané školy, jsou jmenováni na dobu šesti let. Rozhodují např. o nabytí nebo převod vlastnického práva k nemovitým věcem.

Kvestor řídí hospodaření a vnitřní správu vysoké školy a zastupuje ji v rozsahu stanoveném opatřeními rektora. Kvestora jmenuje a odvolává rektor.

Na provoz a hospodaření školy dbají orgány vysoké školy, jejich postavení je upraveno zákonem. Vysoká škola hospodaří podle schváleného rozpočtu, který sestavuje na následující kalendářní rok. Novým orgánem VVŠ je správní rada školy, která kromě jiného rozhoduje o nabývání a převodu nemovitých věcí, vyjadřuje se k rozpočtu, k výroční zprávě o hospodaření aj. Rozpočet školy je sestaven jako vyrovnaný, hlavní příjmy rozpočtu jsou převážně (Nahodil a kolektiv, 2014):

- dotace ze státního rozpočtu,
- poplatky spojené se studiem,
- výnosy z majetku,
- jiné příjmy ze státního rozpočtu, ze státních fondů a rozpočtu měst a obcí,

- výnosy z doplňkové činnosti,
- příjmy z darů nadací a grantů.

2.3 Veřejné vysoké školy

Studium na veřejných vysokých školách je dle legislativy v ČR pro studenty bezplatné. Vysokým školám jsou poskytovány příspěvky a dotace, které jsou upravovány pravidly zákona o vysokých školách č. 111/1998 Sb. Příspěvky a dotace tvoří největší část finančních prostředků v rozpočtu škol. Další část příjmů VŠ tvoří platby za odborné služby. Finanční prostředky jsou poskytovány na výzkum a vývoj, který se upravují zákonem č. 130/2020 Sb. VVŠ jsou ze státního rozpočtu poskytovány finance na vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Vysoké školy mají nárok na dotaci v rámci rozvoje, dále jim může být poskytnuta dotace na ubytování a stravování studentů. Školy samostatně disponují svým majetkem a mají větší možnosti v oblasti finančního rozhodování. Jedním z nezbytných kroků rozvoje terciálního vzdělávacího sektoru je prohlubování spolupráce s firemní praxí a z toho vyplývající navyšování příjmů ze soukromých zdrojů (Mulač a Kuncová, 2015).

U veřejných vysokých škol jsou rozlišeny tyto příjmy:

- financování z veřejných zdrojů,
- financování ze soukromých zdrojů.

2.3.1 Zdroje ze státního rozpočtu

Dominantní složku příjmu vysoké školy tvoří příspěvky a dotace ze státního rozpočtu. Základní pravidla jsou definována v zákoně o vysokých školách § 18 odst. 3. Školství je financováno na základě finanční náročnosti akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, počtu studentů a dosažených výsledků ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové umělecké a další tvůrčí činnosti a její náročnosti. Pro výši dotace je rozhodný dlouhodobý záměr VVŠ. Dotace tvoří nestálou a účelově vázanou položku a je na konci roku zúčtována. Nevyčerpaný zůstatek lze na konci roku převést do fondu účelových určených prostředků (FÚUP) veřejné vysoké školy. Dotace na ubytování, stravování studentů a podmínky, jejich využití, zaúčtování dotací se řídí obecnými předpisy pro nakládání s veřejnými prostředky. Na konci roku při zúčtování, pokud nejsou prostředky vyčerpany, musí být prostředky vráceny zpět státu (ministerstvu).

Charakteristika rozpočtu VŠ

Rozpočet vysokého školství, resp. bilance dotací a příspěvku je dána pravidly, která jsou členěna na rozpočtové okruhy (dále RO) a ukazatele na rok 2020 vydané MŠMT jsou upraveny následovně (MŠMT, 2020):

RO I – institucionální financování VVŠ (ukazatel A, K, P)

RO II – podpora studentů (ukazatel C, J, S, U)

RO III – rozvoje VVŠ (ukazatel I)

RO IV – mezinárodní spolupráce a ostatní (ukazatel D, F)

RO I – Institucionální financování VVŠ

Institucionální financování VŠ je odvozeno od rozsahu a ekonomické náročnosti výkonů VVŠ a je členěn na část fixní (ukazatel A), část výkonnou (ukazatel K) a část společenské poptávky (ukazatel P). Poměr finančních prostředků RO I fixní části a výkonné části je dán 82,85 % a 17,15 %. Výše prostředků v části společenské poptávky vyplývá z objemu prostředků, o které byl navýšen ukazatel rozpočtu vysokých škol v rozpočtové kapitole MŠMT.

Ukazatel A fixní část rozpočtu okruhu vychází z kvalifikace výkonu VVŠ s prioritou zaměřenou na počet studentů a na finanční náročnosti akreditovaných studijních programů. Jedná se o stabilizační prvek rozpočtu jednotlivých vysokých škol. Pro jednotlivé akreditované studijní programy jsou přiděleny koeficienty ekonomické náročnosti (KEN), které jsou uvedeny v tabulce 1 (MŠMT, 2020).

Tabulka 1: Koeficient ekonomické náročnosti (KEN)

Číslo skupiny	Studijní programy	Koeficient náročnosti
1	ekonomický, filozofický, právnický, teologický, politologický, textilní	1,00
2	pedagogický, filologický, překladatelský	1,20
3	vojenský, inženýrský, ošetrovatelský, tělesná výchova a sport	1,65
4	přírodovědecký, zemědělský, matematický, sociálně zdravotnický, farmaceutický	2,25
5	lékařský, matematicko-fyzikální, chemický	2,80
6	veterinární	3,50
7	umělecký	5,90

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2011)

Ukazatel K je výkonnou částí RO I kvalifikuje výkony veřejných vysokých škol se zaměřením na výsledky ve vzdělání a tvůrčí činnosti. Pro porovnání kvality a výkonu jsou vysoké školy rozděleny do 4 segmentů. Segment 1 tvoří umělecké VVŠ (AMU, AVU, JAMU, UMPRUM) segment 2 neuniverzitní VVŠ (VŠPJ, VŠTE) segment 3 (UPAR, UHK, ČZU, VŠE) a 4 (UK, ČVUT, MU) jsou ostatní školy rozděleny podle velikosti a objemu výkonů ve výzkumu a vývoji. Soubor hodnocených ukazatelů kvality a výkonu výkonové části tvoří osm indikátorů s přiřazenými váhami v jednotlivých segmentech (tabulka 2). Škola, která meziročně zlepšuje své výsledky a zvýší svůj podíl na celkových výsledcích všech VVŠ v daném segmentu, získá více finančních prostředků (MŠMT, 2021).

Tabulka 2: Indikátory kvality a výkonu s přiřazenou váhou pro jednotlivé segmenty ukazatel K

Indikátor/segment	1	2	3	4
Míra úspěšnosti studentů	0 %	40 %	15 %	15 %
Mezinárodní mobility (počet přijíždějících a vyjíždějících studentů v rámci zahraničí)	20 %	20 %*	22 %	22 %
Zaměstnanost absolventů	10 %	40 %	10 %	10 %
VaV (podíl na bodové hodnotě výzkumu, vývoje a inovací)	10 %	0 %	30 %	30 %
RUV (podíl na bodové hodnotě výsledků umělecké činnosti)	50 %	0 %	3 %	3 %
Extrémní příjmy (spojené se vzdělávací a tvůrčí činností)	6,5 %	0 %	6,5 %	6,5 %
Studium v cizím jazyce	3,5 %	0 %	3,5 %	3,5 %
Cizinci (podíl na celkovém počtu zahraničních AP +VP)	0 %	0 %	10 %	10 %

*) Do indikátoru vstupují pouze výjezdy studentů

Zdroj: (MŠMT, 2011)

Ukazatel P zajišťuje institucionální podporu VVŠ v konkrétních oblastech vzdělávací a tvůrčí činnosti. Jedná se o část společenské poptávky pro řešení společenských priorit, které vysoké školy nejsou schopné v rámci své samosprávné působnosti řešit. Finanční prostředky jsou cíleny na konkrétní fakultu nebo její část, případně jinou vnitřní organizační jednotku školy. Přidělené finance v rámci ukazatele P jsou škole poskytovány s víceletou perspektivou na základě předchozího deklarování souhlasu VVŠ s využitím modelu kontaktu. V posledních letech bylo možné žádat v rámci tohoto ukazatele v oblasti vzdělávací politiky (dále jen „Fond“) na podporu studijních programů zaměřených na přípravu pedagogických pracovníků (MŠMT, 2020).

RO II – Podpora studentů

Výše příspěvku na podporu studentů je v rozpočtovém okruhu II řešena prostřednictvím ukazatelů C, J, S a U.

Ukazatel C jedná se o podporu studentů studujících v akreditovaných doktorských studijních programech. Celková výše finančního příspěvku na stipendia studentů je vypočtena na základě počtu zapsaných studentů v prezenční formě studia. Pro výpočet příspěvku jsou rozhodné údaje k 31. 10. roku předcházejícího. Příspěvek je následně zpřesněn na základě údajů k 31. 3., 30. 6., a 31. 10. roku aktuálního. Pokud se výše původně stanoveného příspěvku od upřesněného příspěvku liší, bude VŠ finanční příspěvek o zjištěný rozdíl upraven (MŠMT, 2020).

Tabulka 3: Celkový finanční příspěvek DSPSP pro roky 2012–2021 v tis. Kč

rok	počet všech zapsaných studentů	jednotková částka na 1 stipendium	částka z rozpočtu MŠMT
2012	12 028	83 041	998 817
2013	12 045	90 000	1 084 050
2014	12 141	90 000	1 092 690
2015	11 976	89 345	1 069 996
2016	11 631	90 000	1 046 790
2017	11 258	90 000	1 013 220
2018	10 637	135 000	1 435 995
2019	10 532	135 000	1 421 820
2020	10 838	135 000	1 463 130
2021	12 951	135 000	1 748 385

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Ukazatel J jedná se o dotaci poskytovanou školám na stravování studentů. Výše dotace se vypočte, jakou součin vykázaného počtu přepočtených hlavních jídel, které jsou vydány studentům v menzách a výpočtové částky, stanovené na jedno hlavní jídlo pro daný rozpočtový rok. Dotaci lze v průběhu roku upravovat na základě žádosti rektora podle změny počtu vydaných jídel. Pro rok 2021 je stanovena dotace ve výši 109 099 tis. Kč, jako tomu bylo pro rok 2020, částka se nemění ani z důvodu pandemie nového typu koronaviru (MŠMT, 2021).

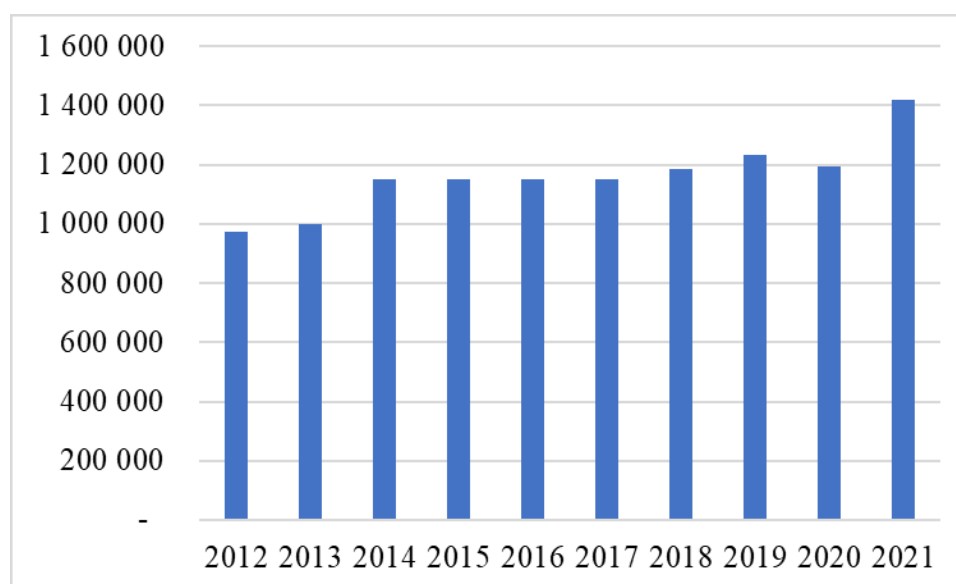
Ukazatel S se vztahuje na sociální stipendia. Výše příspěvku je stanovena podle § 91 odst. 3 zákona o VŠ a z počtu studentů, kteří mají na stipendium nárok. Stipendium je poskytováno na dobu 10 měsíců v roce. Výše sociálního stipendia k 1. 1. 2020 je stanovena na 3 650 Kč měsíčně. Toto stipendium se nezapočítává do příjmu rodiny pro výpočet sociálních dávek a je také osvobozeno od daně z příjmu (MŠMT, 2021).

Ukazatel U tato část příspěvku (VVŠ, ukazatel U1) a dotace (SVŠ, ukazatel U2) souvisí s ubytovacími stipendii. Je vypočtena jako podíl částky určené MŠMT pro všechny VVŠ

i SVŠ a počtu rozpočtových studentů škol (zapsaných k 31. 10. předcházejícího roku), kteří mají nárok na stipendium. Pro rok 2012 byla tato jednotková sazba stanovena na 5 367 Kč, od roku 2013–2021 je částka 5 400 Kč (MŠMT, 2021).

RO III – Rozvoj VVŠ

Do třetího rozpočtového okruhu patří pouze ukazatel I, jedná se o centralizované rozvojové programy vyhlášené ministerstvem, již z názvu vyplývá, že se jedná o program na rozvoj vysokých škol. Dotace je poskytnuta na realizaci projektů úspěšných ve výběrovém řízení.

Obrázek 2: Vývoj dotace na realizaci rozvojových programů 2012–2021 (v tis. Kč)

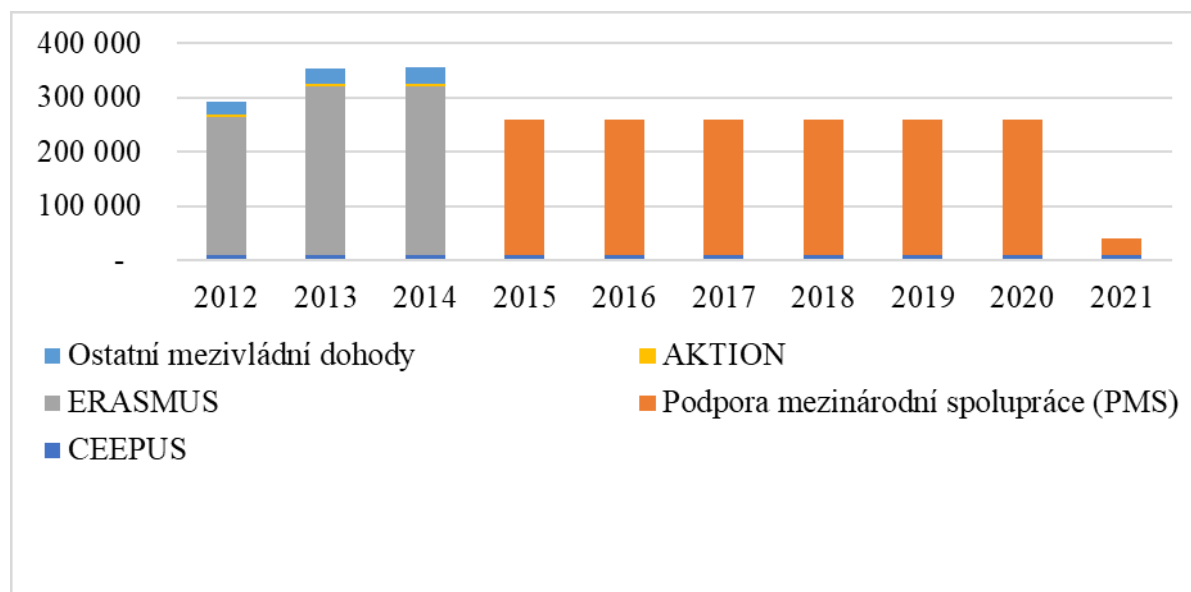
Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Obrázek 2 zobrazuje vývoj finančních prostředků na realizaci centralizovaných rozvojových programů vyhlášených MŠMT v letech 2013–2021. Z grafu je patrné, že nejnižší částka byla v roce 2012 a to 974 734 tis. Kč, následující rok 2013 byla částka zvýšena o 25 000 tis. Kč (na 999 734 tis. Kč), pro roky 2014 až 2017 zůstala částka stejná 1 150 000 tis. Kč. V dalších letech částka nadále mírně roste, ale k poklesu dotace došlo v loňském roce, kdy se částka snížila na 1 195 000 tis. Kč. Pro rok 2021 je dotace zvýšena o 18,8 % na částku 1 420 000 tis. Kč.

RO IV – Mezinárodní spolupráce a ostatní

Ukazatel D se vztahuje na mezinárodní spolupráci. Výše příspěvku nebo dotace pro jednotlivé vysoké školy je stanovena jako podíl na 80 % z celkové částky vyčleněné z rozpočtu na mezinárodní spolupráci. Cílem tohoto programu je podpora studia zahraničních studentů na českých veřejných a soukromých VŠ. A na sjednané pobyty

akademických pracovníků VŠ v zahraničí na stipendijních místech v rámci mezinárodní smlouvy. Dotaci lze poskytnout na plnění programu CEEPUS a příspěvek je poskytnut v programu ERASMUS (Evropská komise, Erasmus 2020).

Obrázek 3: Vývoj příspěvků v rámci mezinárodní spolupráce 2012–2021 (v tis. Kč)

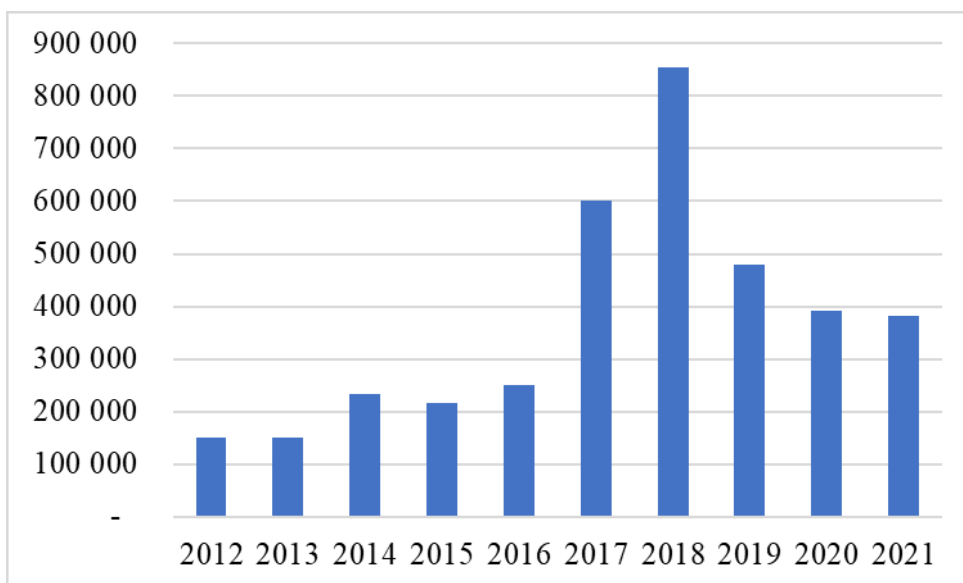
Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Obrázek 3 zobrazuje vývoj finančních prostředků a změny v jednotlivých programech. Program CEEPUS je nabízen po celou dobu sledování. Do roku 2014 bylo nabízeno více programů v rámci mezinárodní spolupráce. Místo těchto programů je od roku nabízen program podpory mezinárodní spolupráce (PMS). V rámci sledování tohoto ukazatele bylo zjištěno, že dotovaná částka programu CEEPUS je pořád stejná, tedy 10 000 tis. Kč a výše PMS byla 250 000 tis. Kč do roku 2020. Celkové finance v rámci těchto dvou programů činily 260 000 tis. Kč. Veliké překvapení nastává v roce 2021, kdy částka v rámci programu CEEPUS zůstala stejná, ale finanční prostředky pro PMS se snižují o neuvěřitelných 91,6 % na 30 000 tis. Kč.

Fond umělecké činnosti hlavním cílem je zajištění podpory v oblasti umělecké činnosti vysokých škol. Podpora je určena uměleckým VVŠ ze segmentu 1, 3 a 4, které evidují své umělecké výstupy v registru uměleckých výstupů (RUV) dle zákona o VŠ. Výše podpory vychází z výsledků evidovaných v RUV. Finanční podpora pro rok 2021 je stejná, jako byla v roce 2020 a to 100 000 tis. Kč (MŠMT, 2021).

Ukazatel F (Fond vzdělávací politiky) jeho cílem je podpora aktivity VVŠ mající systémový charakter a vytvořit rezervu pro případ neočekávaných a mimořádných událostí. Ministerstvo

určí a poskytuje prostředky z fondu jako dotaci nebo příspěvek. V ukazateli F je podpora tvůrčí činnosti, financování SVŠ, studia studentů se specifickými potřebami, náklady související se vzděláváním seniorů prostřednictvím tzv. Univerzit třetího věku (U3V). Výše této dotace v roce 2012 činila 19 000 tis. Kč, od roku 2013 je částka bez změny a to 22 000 tis. Kč. i pro rok 2021.

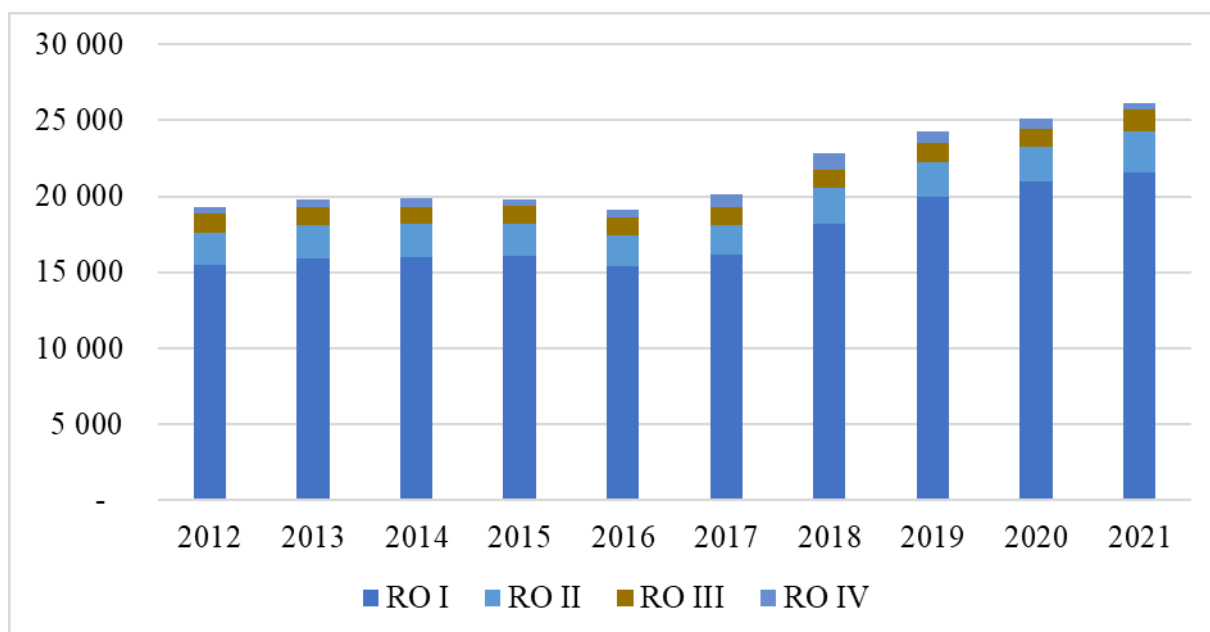

Obrázek 4: Vývoj příspěvku z Fondu vzdělávací politiky za období 2012–2021 v tis. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Na obrázku 4 je vidět, že do roku 2016 byl příspěvek v ukazateli F nízký. Od roku 2017 se příspěvek zvyšuje. V roce 2018 je nejvyšší za celou sledovanou dobu. A to neuvěřitelných 855 126 tis. Kč. Což je více než 5. násobný nárůst oproti roku 2012. Po roce 2018 příspěvek začíná opětovně klesat, ale již je kolem hranice 400 000 tis. Kč.

Celková výše příspěvků a dotací (RO I – RO IV) v období 2012–2021 v rámci ČR

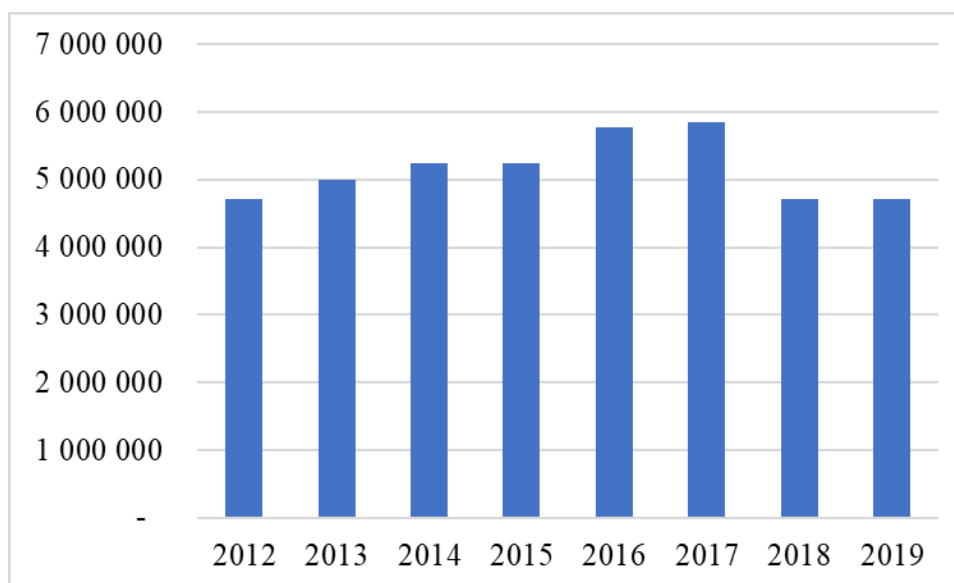
Obrázek 5: Vývoj příspěvků a dotací MŠMT na vzdělávací činnost RO I – RO IV v ČR 2012–2021 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Obrázek 5 zobrazuje vývoj příspěvků a dotací MŠMT na vzdělávací činnost za posledních 10 let. Z grafu je vidět, že do roku 2017 se výše celkových příspěvků a dotací výrazně nezměnila, pohybovala se kolem 20 000 mil. Kč. Výrazná změna nastává až v roce 2018, kdy změnou modelu financování došlo k meziročnímu nárůstu o 2,68 mld. Kč (13 %). Od roku 2018 k letošnímu roku byl rozpočet navýšen o 8,27 mld. Kč (41,03 %). Z celkové částky pro rok 2021 tvoří největší část RO I a to 21,61 mld. Kč (76 %). RO II se podílí na celku 2,68 mld. Kč (9 %) z něhož necelé 3/4 tvoří příspěvek na stipendia doktorandů (ukazatel C). V rámci rozvoje VŠ (RO III) je vyčleněno 1,42 mld. Kč (5 %). RO IV tvoří z celkového rozpočtu 0,42 mld. Kč (necelá 2 %). V rámci roku 2021 je velká změna v ukazateli D, kde došlo o snížení dotace o neuvěřitelných 85 %. Tento pokles je způsoben pandemií covid-19, kdy není možné předvídat možnost případného cestování. Zbytek 2,28 mld. (8 %) tvoří mimořádné výdaje v sekci RO I, IV a činnost VŠ.

Další činností, na kterou připadají výdaje MŠMT v rámci vysokého školství, je tvůrčí činnost vědecká, výzkumná, vývojová a inovační. Ministerstvo poskytne vysokým školám finanční prostředky jako institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (dále jen DKRVO), na základě písemné žádosti oprávněného uchazeče v rozhodném období. Žádosti zhodnotí Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Výše podpory na DKRVO je stanovena podle § 7 odst. 6 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního

vývoje a inovací tak, aby podíl výzkumné organizace na podpoře DKRVO všech výzkumných organizací odpovídal jejich podílu na hodnotě všech výsledků výzkumných organizací. Do roku 2020 byla podpora stanovena na aktuální rok. V lednu 2021 dochází ke změně a podpora vysokým školám se poskytuje na období pěti let (2021–2025). Skládá se ze dvou částí: stabilizační výše podpory závisí na podpoře v roce 2020 a motivační, kde je výsledek ovlivněn kompletním hodnocením vysoké školy. Tato podpora je účelová, představuje prostředky, které jsou poskytnuty hlavně na grantové projekty, finanční podpora velké výzkumné infrastruktury, programové projekty a také na specifický výzkum, který je součástí vzdělávací činnosti (MŠMT, 2021).

Obrázek 6: Finanční prostředky poskytnuté MŠMT na DKRVO v ČR 2012–2019 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Obrázek 6 představuje vývoj finančních prostředků poskytnutých MŠMT v rámci DKRVO v letech 2012–2019. V tomto případě se nejedná o data za posledních deset let, ale jenom za posledních osm let. Je to způsobeno tím, že data při zpracování této práce ještě za rok 2020 a plán na rok 2021 nebyla dostupná (webové stránky MŠMT), odkud jsou data čerpána. Z obrázku je zřejmé, že nejvíce prostředků bylo poskytnuto v letech 2016 a 2017, kdy tyto prostředky činily zhruba 5,84 mld. Kč. V následujících dvou letech 2018 a 2019 byla finanční částka v rámci tohoto programu snížena o 1,13 mld. (24 %). Pro oba tyto roky byla částka stejná a to 4,71 mld. Kč.

2.3.2 Zdroje z doplňkové činnosti a od studentů

Dalším důležitým finančním zdrojem vysokých škol jsou příjmy z doplňkové činnosti, finanční příjmy od studentů v podobě poplatků spojených se studiem, poplatky spojené

s přijímacím řízením, poplatky za prodloužení studia a poplatky spojené se studiem v cizím jazyce (MŠMT, 2021).

Tyto poplatky jsou zahrnuty do příjmu studijního fondu, výjimku tvoří poplatky za studium v cizím jazyce. Výše poplatku vychází ze základu, který je stanoven MŠMT pro započatý akademický rok. Pro rok 2021 je poplatek stanoven ve výši 4 366 Kč (MŠMT, 2021).

Mezi další příjmy plynoucí z vlastních aktivit patří konference, kurzy, školení v rámci doplňkové činnosti, výnosy z majetku, dary, dědictví a příspěvky od nadací. Zde můžeme zmínit projekty GAČR (Grantová agentura České republiky), TAČR (Technologická agentura České republiky). Dále projekty IGA (Studentská grantová soutěž), IRS (Interní rozvojová soutěž), jedná se o podporu vědeckých projektů napříč všemi vědními obory základního výzkumu. Dále jde o standardní, juniorské programy, které se řídí podle zákona č. 130/2020 Sb. v souladu s předpisy ČR a předpisy a pravidly EU.

Vstupem České republiky do Evropské unie (EU) a Evropského hospodářského prostoru (EHP) v roce 2004 máme možnost čerpat finanční prostředky z tzv. Fondů EHP a Norska. V právě probíhajícím období 2014–2021 získá ČR zhruba 5 miliard korun. Mezi granty, které získaly tuto podporu, patří zejména projekty zaměřené na lidská práva, životní prostředí, vědecký výzkum, vzdělání, zaměstnanost mladých lidí, prevence katastrof, domácí násilí či mezinárodní migrace (SFŽP ČR, 2020). V rámci těchto fondů i přes nemalé úsilí je však šance na získání těchto grantů téměř nulová (Janík, 2018).

Doplňková činnost jedná se o činnost VVŠ navazující na vzdělávací a tvůrčí činnost nebo činnost sloužící k účinnějšímu využití lidských zdrojů a majetku. Doplňková činnost nesmí ohrozit kvalitu, rozsah a dostupnost činností, ke kterým byla vysoká škola zřízena. Tuto činnost vykonává za úplatu (Zákon 111/1998 Sb. 2021). Mezi část doplňkové činnosti (dále DČ) patří celoživotní vzdělání poskytované na základě akreditace MŠMT vysoké školy. Tato forma DČ může být orientovaná profesně (na výkonu povolání) nebo zájmově, jedná se o distanční formu studia. Účastník celoživotního vzdělání nemá status studenta podle zákona o vysokých školách. V rámci České republiky má tato forma vzdělání velikou tradici a zájem o ni neustále roste. Součástí celoživotního vzdělání je i vzdělání seniorů (tzv. univerzita třetího věku U3V), finanční prostředky za období 2012–2021 jsou rozepsány v kapitole 2.3.1 Fond F.

Poplatek za prodloužení studia je stanoven za překročení standardní doby studia zvětšeno o jeden rok (většina bakalářských studijních programů je na 3 roky, v tomto případně jsou

hrazeny 4 roky, v případě dvouletého magisterského studia, jsou hrazeny 3 roky). Do délky studia se započítává i předchozí studium, které bylo ukončeno jinak než řádně. Nezapočítává se sem doba přerušení studia. Souběh studií se do doby studia započítává pouze jednou. Každá VŠ si vlastní poplatky stanovuje sama, proto se mohou lišit i mezi fakultami (Student finance, 2020).

Poplatek za studium v cizím jazyce v bakalářském magisterském nebo doktorském studijním programu stanovuje škola na základě svého uvážení. Výše poplatku není zákonem stanovena. Škola může dále stanovit poplatek za úkony spojené s přijímacím řízením do oboru uskutečňovaném v cizím jazyce.

2.3.3 Podpora studentů v zahraničí a v České republice

Official development aid neboli ODA byla založena na poskytnutí prostředků s cílem podpořit ekonomický rozvoj státu. Česká republika byla zařazena mezi potenciální příjemce ODA až od roku 2004. ODA je poskytnuta ve formě rozpočtového financování rozvojových zemí, a to buď poskytnutí prostředků do státního rozpočtu dané země s podmínkou využití rozvoje, nebo realizace jednotlivých vybraných projektů a financování přímo dárce. Větší část finančních prostředků (zhruba 75 %), ODA udělí rozvojovým zemím formou půjčky místo daru. Mezi dvoustranné rozvojové spolupráce podle sektoru patří i vzdělání. Jako příklad může sloužit český program na poskytování stipendií pro studium na VŠ pro studenty z rozvojových zemí. Studenti jsou vybíráni pro možnost studia na českých vysokých školách. Vysoké školy jim společně se studiem zabezpečují lékařskou péči a vyplácí stipendia na pokrytí životních nákladů, vše hradí stát nikoliv ODA. Dle analýzy Rozvojového střediska ÚMV studium dokončuje cca 1/3 stipendistů, 1/3 stipendistů studium časem zanechá a 1/3 stipendistů je studium ukončeno před koncem studia s tím, že studium mohou dokončit jako samoplátci. Po ukončení studia se cca 50 % až 80 % stipendistů vrací zpět do země původu. Česká rozvojová agentura dále ČRA působí od 1. ledna 2008 jako implementační agentura pro plnění úkolů v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Hlavní činnost ČRA je příprava a realizace dvoustranných rozvojových projektů mezi ČR a partnerskými zeměmi. ČRA v roce 2014 podpořila dotacemi celkem 52 projektů realizovaných v zahraničí, 44 projektů realizovaných v ČR a 47 projektů uskutečněných v rámci trilaterální (trojstranné) spolupráce (Rajchlová, 2016).

2.4 Státní vysoké školy

Mezi státní VŠ patří Policejní akademie České republiky v Praze a Univerzita obrany v Brně. Jedná se o školy univerzitního typu, které nemají právní subjektivitu a patří do organizační složky státu. Spravuje je Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany, které jsou jejich hlavním zdrojem financování. Vojenská VŠ vzdělává odborníky v oblasti ozbrojených sil. Absolventi Policejní akademie naleznou uplatnění v odpovídajících stupních řídicích funkcí v resortu ministerstva vnitra, Policie ČR, Civilní správě, Vojenské policii, Vězeňské službě, ale i v soukromých bezpečnostních službách atd. (PA ČR, 2018).

2.5 Soukromé vysoké školy

MŠMT uděluje soukromé škole tzv. státní souhlas, které jsou uvedeny v zákoně 111/1998 Sb. o vysokých školách. Soukromé vysoké škole může ministerstvo poskytnout dotaci na stipendia podle § 91 odst. 2. na základě strategického záměru SVŠ a každoročního plánu, typu a finanční náročnosti akreditovaných studijních programech, počtu studentů a dosažených výsledků ve vzdělávací a tvůrčí činnosti a její náročnosti. Dotace vysokým školám na výzkum a vývoj se řídí zvláštními právními předpisy upravujícími podporu výzkumu a vývoje (MŠMT, Zákon č. 111/1998 Sb., 1998).

Poplatky spojené se studiem si škola stanovuje sama ve svých vnitřních předpisech, a to i za studium ve standardní době studia. Výše poplatků jsou stanoveny rektorem, musí být zveřejněny v podmínkách přijetí ke studiu dle § 49 odst. 5 v zákoně o vysokých školách. Stát poplatky nijak nereguluje. Výše **školného** se může pohybovat v desítkách až několika stech tisíc korun ročně. Soukromé vysoké škole může být poskytnuta dotace v zákonem povolených případech, např. na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů na celoživotní vzdělávání (U3V). Mezi největší finanční položky SVŠ patří platby za studium od studentů, studium je v tomto případě za úplatu (Mulač a Kuncová, 2015).

U soukromých vysokých škol jsou rozlišeny tyto příjmy:

- poplatky spojené se studiem,
- dotace ze státního rozpočtu (již zmíněné dotace na ubytování a sociální stipendia),
- příjmy plynoucí z vlastních aktivit (konference, kurzy, školení v rámci doplňkové činnosti, výnosy z majetku atd.),
- jiné příjmy ze státního rozpočtu, z rozpočtů územních samosprávných celků, ze státních fondů, z Národního fondu, příjmy poskytované nadacemi atd.

Poplatky spojené se studiem

Poplatky, které jsou spojeny se studiem na SVŠ, najdeme v § 59 zákona o vysokých školách, zahrnují (Mulač a Kuncová, 2015):

- školné na aktuální akademický rok, které je stanovené ve smlouvě o poskytnutí vzdělání,
- poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením (do 1 % z celkové výše aktuálního školného),
- poplatky za konání rozdílové zkoušky,
- poplatky za třetí opravný (rektorský) termín,
- poplatek za konání závěrečné zkoušky v jiném termínu, než je standardní termín,
- poplatek za opakování státní závěrečné zkoušky.

Dotace ze státního rozpočtu

Soukromým vysokým školám mohou být poskytnuty státní dotace. Na dotace nevzniká vysokým školám právní nárok. Dotace jsou poskytnuty na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání a s nimi spojenou vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost, dotaci na ubytovací a sociální stipendia (ukazatel U2) a U3V. Dalším finančním zdrojem SVŠ mohou být peněžní prostředky z vlastních zdrojů. I tady se čerpání a vyúčtování dotací řídí pravidly podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách.

Tabulka 4: Výše dotace v rámci ubytovacího stipendia (ukazatel U2) pro všechny SVŠ v ČR v Kč

rok	jednotková cena na studenta	počet zapsaných studentů	celková dotace pro všechny SVŠ
2012	5 367	10 673	57 282 000
2013	5 400	10 617	57 333 000
2014	5 400	10 458	56 474 000
2015	5 400	9 804	52 939 000
2016	5 400	9 049	48 865 000
2017	5 400	8 148	44 000 000
2018	5 400	7 778	42 000 000
2019	5 400	5 556	30 000 000
2020	5 400	4 630	25 000 000
2021	5 400	4 630	25 000 000

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Tabulka 4 ukazuje postupný pokles studentů v rámci studia na soukromých vysokých školách. Celkový počet studentů klesá i na ostatních vysokých školách. Tento klesající trend je způsoben poklesem počtu dětí v jednotlivých letech na základních a středních školách.

Příjmy plynoucí z vlastních aktivit

Tato kapitola je hodně podobná kapitole 2.3.2., kdy finanční prostředky pro soukromé vysoké školy a veřejné vysoké školy jsou dle stejných pravidel.

2.6 Zahraníční vysoké školy

Zahraníční vysoké školy jsou upravovány § 93–93i v zákoně o VŠ, musejí mít právní subjektivitu ustanovenou podle právních předpisů cizího státu podle jehož právních předpisů byla zřízena. Tyto školy jsou dále rozděleny na evropské, kam můžeme zařadit např. vysoká škola Humanitas v Sosnovci, vysoká škola zdravotnictví a sociální práce Sv. Alžběty v Bratislavě a na mimoevropské, kde můžeme uvést např. Chapman University, University of New York in Prague atd. Student zahraniční vysoké školy platí za studium školně v nemalé výši. Tato částka se může být až několik desítek tisíc za semestr. Některé školy mají v požadavcích úhradu obou semestrů předem. I tady mohou studenti požádat o ubytovací a sociální stipendium, které jim pokryje část nákladů na studium. Další možností, které studenti využívají, je uznání předmětů z jiné vysoké školy (MŠMT, 2021).

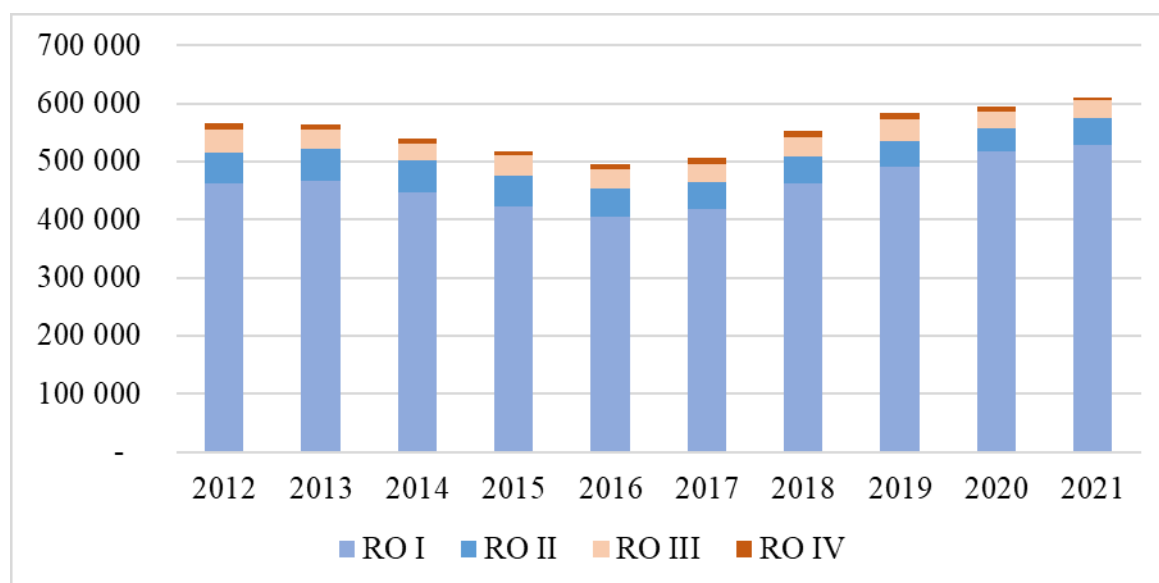
3 FINANCOVÁNÍ VYBRANÝCH VYSOKÝCH ŠKOL

Tato část práce je věnována financování VŠ podle toho, jak jsou závislé na veřejných a soukromých zdrojích. Pro uvedení konkrétních případů financování VŠ byly vybrány Univerzita Pardubice (dále UPCE), Česká zemědělská univerzita v Praze (dále ČZU), které patří do segmentu 3 rozpočtového okruhu I. Další analyzovanou školou byla vybrána Janáčkova akademie múzických umění v Brně (dále JAMU), která patří do segmentu 1 rozpočtového okruhu I.

3.1 Univerzita Pardubice

Vysoká škola v Pardubicích byla založena v roce 1945. První fakultou zde byla chemicko-technologická, dále následovala fakulta územní správy v roce 1991, která byla v roce 1993 přejmenovaná na fakultu ekonomicko-správní. Další v pořadí byla dopravní fakulta Jana Pernera, poté následovala fakulta filozofická, která v roce 2021 oslaví 20 let. V roce 2005 se připojila fakulta restaurování, v roce 2007 fakulta zdravotnických studií, nejmladší je fakulta elektroniky a informatiky. Na univerzitě je možnost studovat až 130 studijních oborů v bakalářském, magisterském i doktorském stupni (UPCE, 2021).

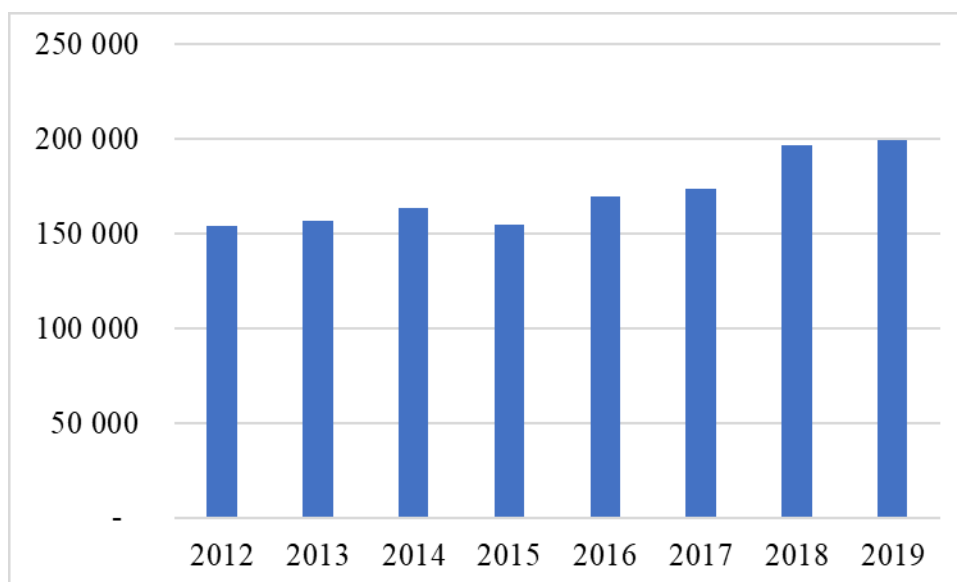
Jedná se o veřejnou vysokou školu, která umožňuje bezplatné studium dle udělené akreditace. Bakalářské studium je po dobu čtyř let a následné magisterské studium po dobu tří let. Vše bez ohledu na to, zda se jedná o prezenční či kombinovanou formu studia. Pokud student studuje delší dobu, než je stanovena doba studia (dle akreditace), je povinen si přesahující dobu studia hradit sám. Aktuálně je cena každého započatého semestru 15 000 Kč.

Obrázek 7: Vývoj příspěvků a dotací UPCE na vzdělávací činnost 2012–2021 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

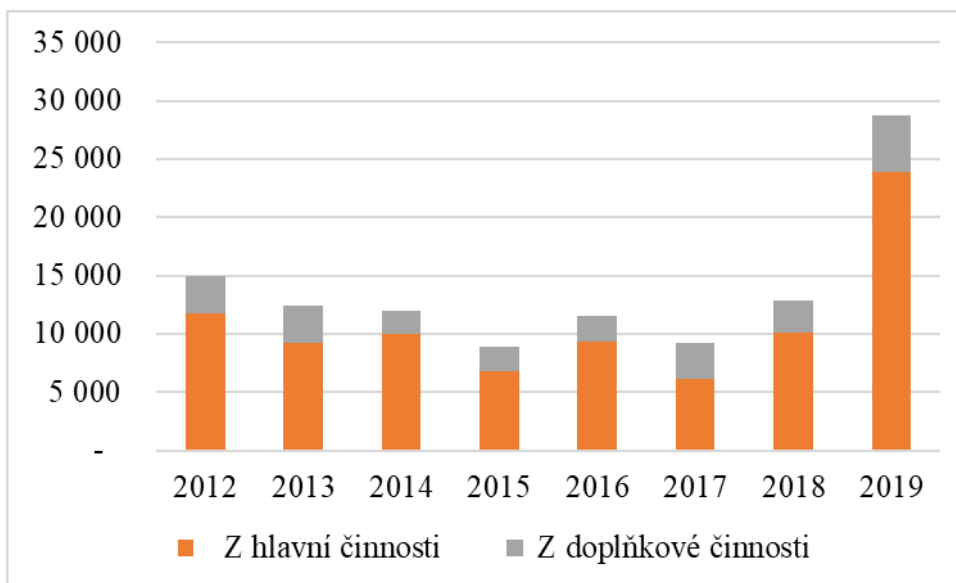
Obrázek 7 zobrazuje UPCE a vývoj příspěvků a dotací na vzdělání v letech 2012–2021. Finanční prostředky klesly od roku 2012 (565 mil. Kč) do roku 2016 na 496 mil. Kč, což je pokles o 12 % za období 5 let. Největší část tohoto příspěvku tvoří dotace fixní část (ukazatel A), který je zaměřen na počet studentů a finanční náročnost akreditovaných studijních programů. Následující rok 2017 se finance zvyšují po následujících 5 let a v roce 2021 je hodnota příspěvku na vzdělání 610 mil. Kč (o 23 %) vyšší.

Obrázek 8: Finance poskytnuté UPCE na DKRVO 2012–2019 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: UPCE, 2012–2019)

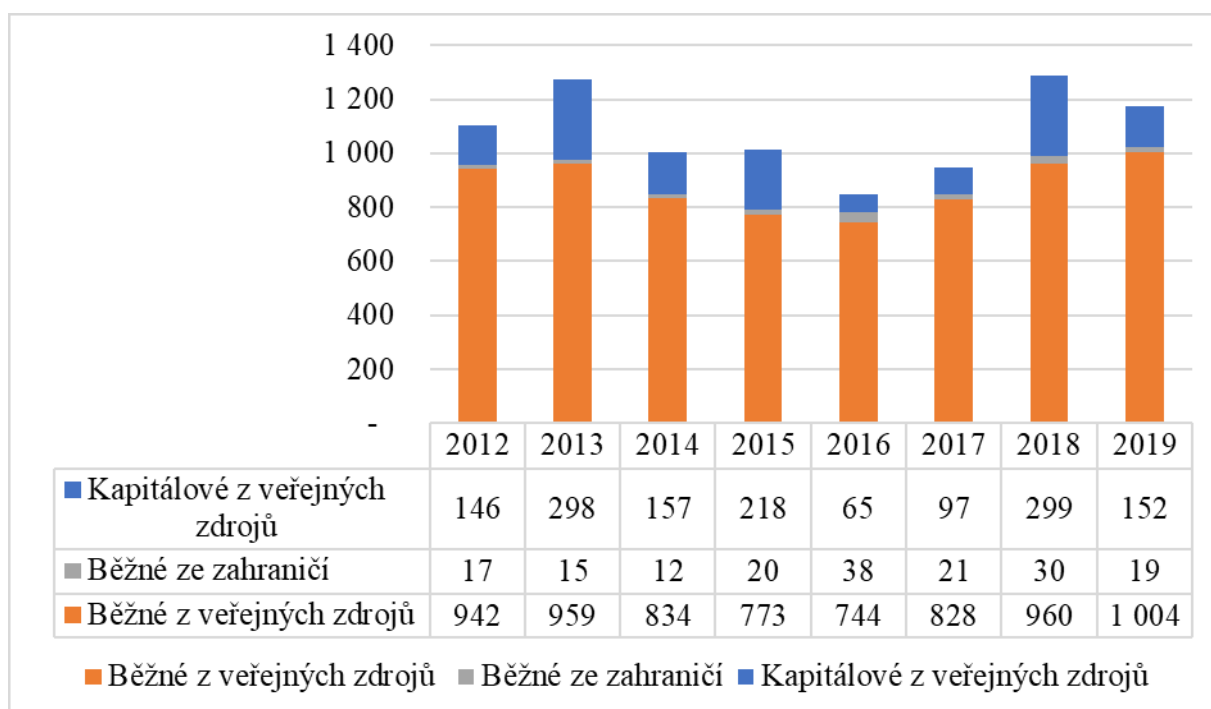
Obrázek 8 představuje výši finančních prostředků poskytnutých UPCE z ministerstva, v letech 2012–2019 na DKRVO. I tady je mírné kolísání financí, a to směrem dolů i nahoru, ale od roku 2015 se částka stále zvyšuje a v roce 2019 je na hodnotě cca 200 mil. Kč. Jedná se o nárůst o 45 mil. Kč (29 %) za období 10 let.

Obrázek 9: Vývoj HV po zdanění UPCE v letech 2012–2019 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: UPCE, 2012–2019)

UPCE je organizace, která vykazuje ve sledovaném období i v současnosti kladný hospodářský výsledek (dále HV) jehož vývoj za období 2012–2019 je vidět na obrázku 9. Dle grafu je výsledek hospodaření v roce 2015 a 2017 nepřekročil hranici 10 mil. Kč. V roce 2017 byl pokles způsoben roční rekonstrukcí jednoho z pavilonu kolejí a tím nebyla plně využita lůžková kapacita SKM. Nejvyšší částka hospodaření za celou sledovanou dobu je v roce 2019 to 28 728 tis. Kč, kdy došlo k meziročnímu zvýšení o 67 % proti roku 2018. Finanční prostředky následně převedeny do FRIMU, FPP a FO, což odpovídá dlouhodobému záměru UPCE.

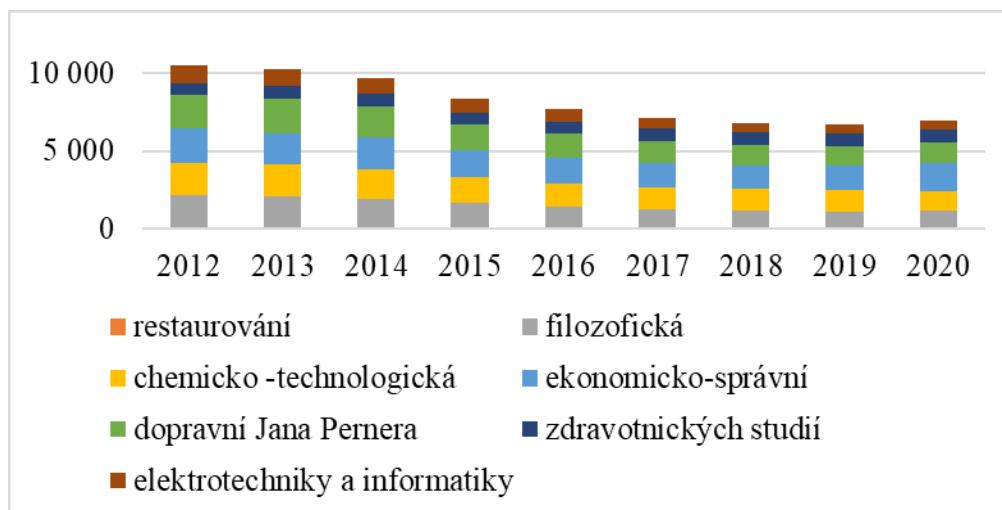
Obrázek 10: Veřejné zdroje financování UPCE v letech 2012–2019 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: UPCE, 2012–2019)

Z obrázku 10 je vidět jaké byly poskytnuty celkové finanční prostředky z veřejných zdrojů v letech 2012–2019. Celkové neinvestiční (běžné či provozní) prostředky se za posledních deset let zvýšily o 7 % (z 959 mil. Kč na 1 023 mil. Kč) a celkové investiční prostředky (kapitálové) se zvýšily také o 7 % (ze 146 mil. Kč na 152 mil. Kč). Po celou sledovanou dobu nebyly poskytnuty žádné kapitálové finance ze zahraničí.

Počty studentů na jednotlivých katedrách od roku 2012

Zde je graficky znázorněn vývoj počtu studentů jednotlivých kateder včetně výpočtu průměrné částky na jednoho studenta. Finanční částka je vypočítána ze stejné statistiky jako statistiky v kapitole 3. Zde je již z části zohledněn ukazatel KEN, ale počet studentů je počítán stejně jako v kapitole 3. Ani zde není možné očistit o samoplátce a studenty, na které vysoká škola nedostává dotaci na vzdělání.

Obrázek 11: Počet studentů podle jednotlivých fakult na UPCE v letech 2012–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2012–2020)

Obrázek 11 znázorňuje vývoj počtu studentů v období 2012–2020 za jednotlivé fakulty Univerzity Pardubice. Je vidět, že počet studujících na této univerzitě má klesající tendenci až do roku 2019. V loňském roce se celkový počet studentů zvýšil na 7 000, číslo se přiblížilo číslu z roku 2017. Pokles studujících za devět let klesl z 10 518 na zmíněných 7 000 (o 35 %). Nejmenší počet studentů má fakulta restaurování. Následující tabulce 5 je vidět, že fakulta restaurování UPCE dostává v přepočtu na jednoho studenta nejvyšší částku a to 163 050 Kč. Je to způsobeno ukazatelem KEN, který se liší fakulta od fakulty, obor od oboru.

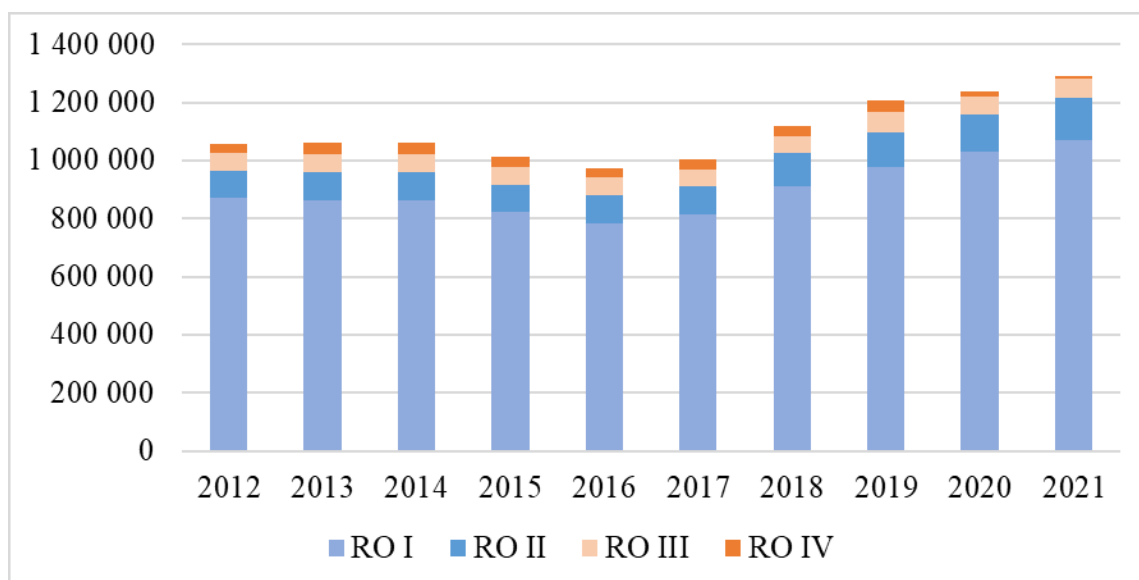
Tabulka 5: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta UPCE dle fakult v Kč

Univerzita Pardubice – fakulty							
rok	restaurování	filozofická	chemicko-technologická	ekonomicko-správní	dopravní Jana Pernera	zdravotnických studií	elektrotechniky a informatiky
2012	93 392	28 156	70 541	31 410	41 208	52 732	42 660
2013	104 138	28 507	73 435	32 518	40 110	55 338	43 603
2014	96 056	29 085	75 902	29 944	42 222	58 156	44 823
2015	100 604	31 935	83 837	33 466	44 903	61 310	50 392
2016	113 400	34 032	88 189	33 545	44 464	67 057	51 198
2017	126 563	36 825	98 546	36 635	52 864	70 832	56 997
2018	142 207	43 483	111 178	41 049	62 783	83 689	64 655
2019	151 562	48 283	116 610	42 328	67 196	92 812	69 858
2020	163 056	49 010	126 469	42 537	63 733	100 683	68 830

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2012–2020)

3.2 Česká zemědělská univerzita v Praze

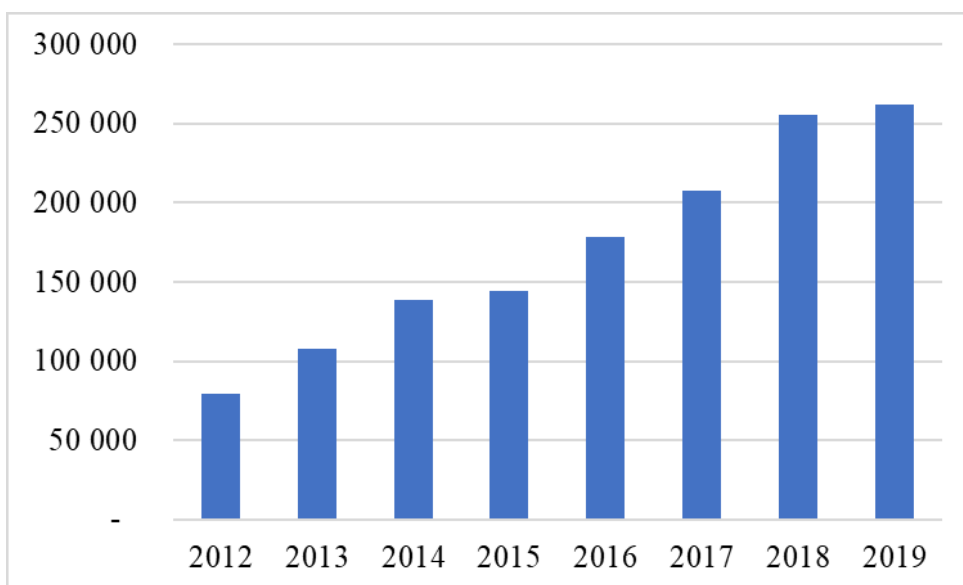
Vznik Provozně ekonomické fakulty v Praze byl spojen s celkovou reorganizací vysokého zemědělského školství v roce 1952, který by podmíněn nástupem přestavby československého zemědělství. Fakulta vznikla vládním nařízením ze dne 8. 7. 1952. Do roku 1959 byla jedinou fakultou tohoto typu v Československu pod názvem Fakulta ekonomiky a organizace zemědělství. Vznik nynější Provozně ekonomické fakulty je datován k roku 1959 a tento název nese dodnes. K dnešnímu dni Česká zemědělská univerzita v Praze má k dispozici celkem dvanáct kateder, ve kterých studiu probíhá. Fakulta dále disponuje svými konzultačními středisky v Hradci Králové, Klatovech, Jičíně, Mostě, Šumperku, Litoměřicích a Sezimově Ústí – Tábor. V těchto střediscích je možné studium absolvovat v rámci určitých programů, formou kurzů celoživotního vzdělávání (CŽV). Studium probíhá v kombinované formě studia, které je z části hrazeno studenty. Studenti hradí první blok modulu studijního programu CŽV bakalářského a dále navazujícího magisterského stupně (3 semestry v Bc. programu a 2 semestry v navazujícím magisterském programu). Po absolvování těchto bloků mají studenti možnost přijetí k řádné formě kombinovaného studiu. Ve vybraném středisku získají status studenta, díky tomu mají možnost dále studovat bezplatně. Po absolvování celého studia je studium ukončeno Státní závěrečnou zkouškou a udělen titul Bc., Ing. Tuto možnost určuje novela zákona o vysokých školách č. 147/2001 Sb. (ČZU, Nařízení děkana 19/2020).

Obrázek 12: Vývoj příspěvků a dotací ČZU na vzdělávací činnost 2012–2021 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

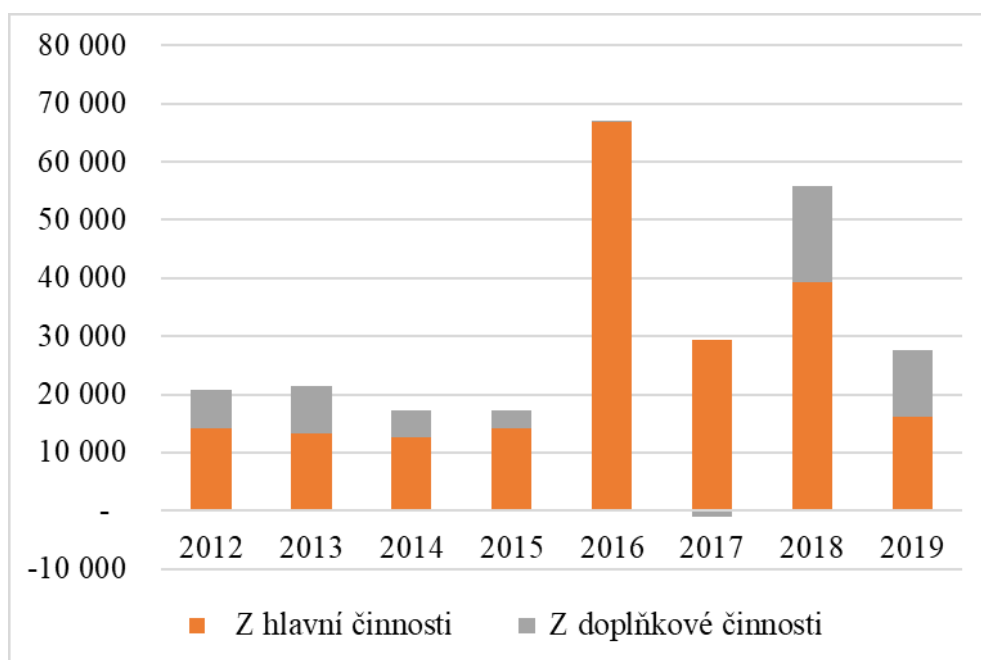
Obrázek 12 znázorňuje vývoj příspěvku a dotace ČZU na vzdělání v letech 2012–2021. I zde je pokles finančních prostředků do roku 2016 (974 mil. Kč). Následuje pravidelné zvyšování částky a v roce 2021 dosahuje příspěvek 1 289 mil. Kč, což je nárůst za posledních 5 let (od roku 2016) o 32 %. I tady je největší podíl dotace v segmentu 1 (RO I), příspěvku na studenty. Pro rok 2021 tato částka činí 1 070 mil. Kč, což je 83 % z rozpočtu všech 4 rozpočtových okruhů UPCE v rámci vzdělávací činnosti, která je 1 289 mil. Kč.

Obrázek 13: Finance poskytnuté ČZU na DKRVO 2012–2019 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: ČZU, 2012–2019)

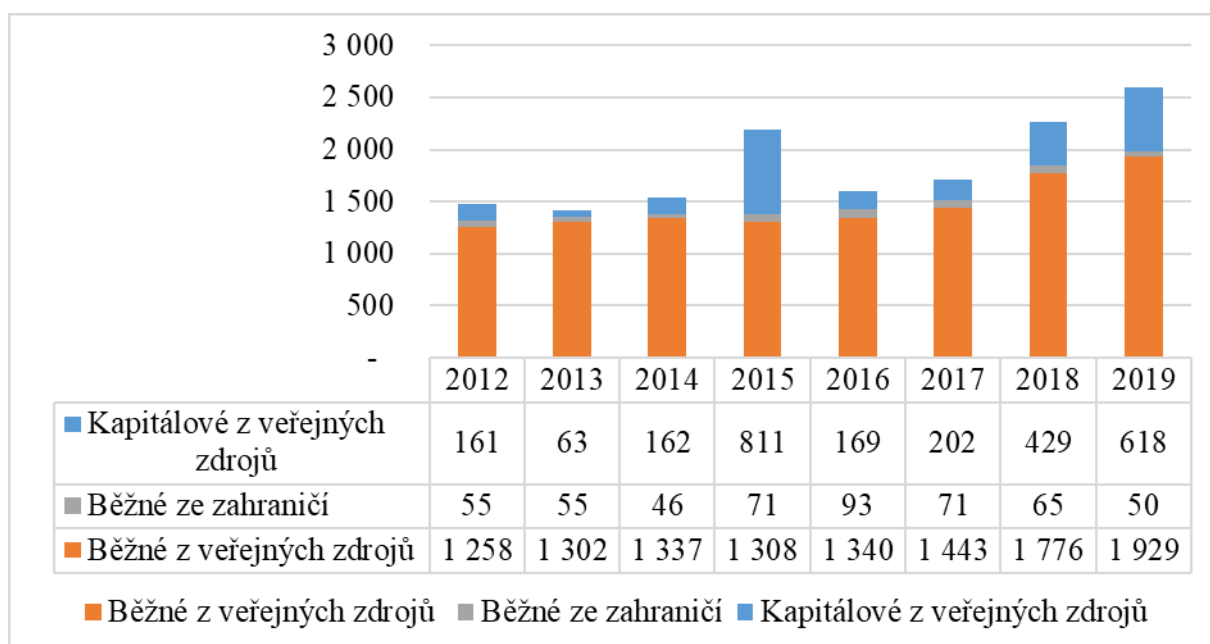
Obrázek 13 zobrazuje velký nárůst finančních prostředků v rámci DKRVO v tomto období. V roce 2012 finance činily 79,5 mil. Kč a v následujících letech tento trend nárůstu stále trvá. Největší meziroční nárůst je v roce 2018, kdy tento nárůst byl vyšší o 47,8 mil. Kč (23 %). Pokud budeme porovnávat finanční prostředky za rok 2012 a 2019, je zde nárůst o neuvěřitelných 182,6 mil. Kč (303 %).

Obrázek 14: Vývoj HV po zdanění ČZU v letech 2012–2019 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: ČZU, 2012–2019)

Česká zemědělská univerzita v Praze je organizace, která vykazuje ve sledovaném období i v současnosti celkový kladný hospodářský výsledek (dále HV), jehož vývoj za období 2012–2019 je vidět na obrázku 14. Nejlepších výsledků v hospodaření z hlavní činnosti dosáhla ČZU v roce 2016 dosáhl výše 67 163 tis. Kč, byl zvýšen díky mimořádnému vrácení daní z let 2012–2015, a to ve výši 28 207 tis. Kč. V roce 2017 byl meziroční pokles osobních nákladů o 11 490 tis. Kč Meziroční nárůst HV, činil v roce 2018 28,4 mil. Kč. Takto dobrému výsledku napomohl zejména růst provozních dotací a růst vlastních příjmů v hlavní činnosti pro segment Škola (jenom zisku 6 mil. Kč., dosáhl Školní zemědělský podnik, a to zejména v souvislosti s aktivací zásob živočišné výroby).

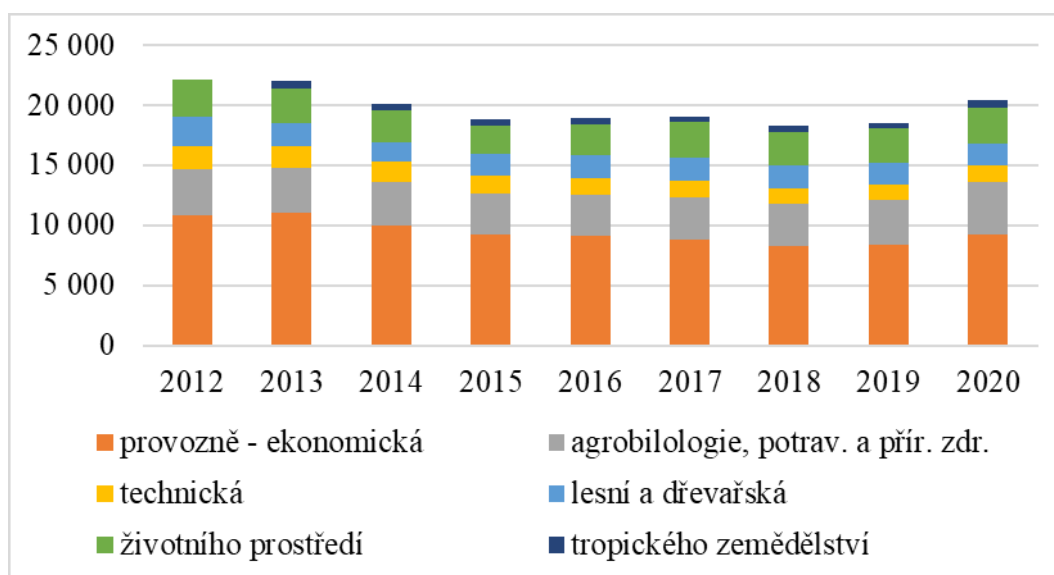
Obrázek 15: Veřejné zdroje financování ČZU v letech 2012–2019 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: ČZU, 2012–2019)

Z obrázku 15 je vidět, jaké byly poskytnuty celkové finanční prostředky z veřejných zdrojů v letech 2012–2019. Celkové neinvestiční (běžné či provozní) prostředky se za posledních deset let zvýšily o 51 % (z 1313 mil. Kč na 1979 mil. Kč) a celkové investiční prostředky (kapitálové) se zvýšily také o 384 % (ze 161 mil. Kč na 619 mil. Kč). Do roku 2018 nebyly poskytnuty žádné kapitálové finance ze zahraničí, změna nastala v roce 2019, kdy byla poskytnuta dotace ve výši 524 tis. Kč.

Počty studentů na jednotlivých katedrách od roku 2012

Zde je graficky znázorněn vývoj počtu studentů jednotlivých kateder včetně výpočtu průměrné částky na jednoho studenta. Finanční částka je vypočítána stejně, jako byly zpracovány podklady u Univerzity Pardubice dle statistických údajů MŠMT. Stejná statistika byla použita v kapitole 3. Zde je již z části zohledněn ukazatel KEN, ale počet studentů je počítán stejnou metodou, jako v kapitole 3 ani zde není možné očistit o samoplátce a studenty na které vysoká škola nedostává dotaci na vzdělání.

Obrázek 16: Počet studentů podle jednotlivých fakult na ČZU v letech 2012–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2012–2020)

Obrázek 16 znázorňuje vývoj počtu studentů v období 2012–2020 za jednotlivé fakulty České zemědělské univerzity. Celkový počet studujících na této univerzitě je v rozmezí 18 tis. Až cca 22 tis., nejvyšší počet studujících byl v roce 2012 a to 22 130. Následujících osm let počet studentů klesá až do roku 2020. Poté počet studentů narůstá až k hodnotě 20 417. V následujícím tabulce 6 je vidět, že fakulta lesní a dřevařská ČZU dostává v přepočtu na jednoho studenta nejvyšší částku a to 71 537 Kč. Nejnižší částka je v rámci fakulty provozně – ekonomické, ale i tak za posledních devět let tato částka vzrostla na 32 941 Kč. (o 27 %).

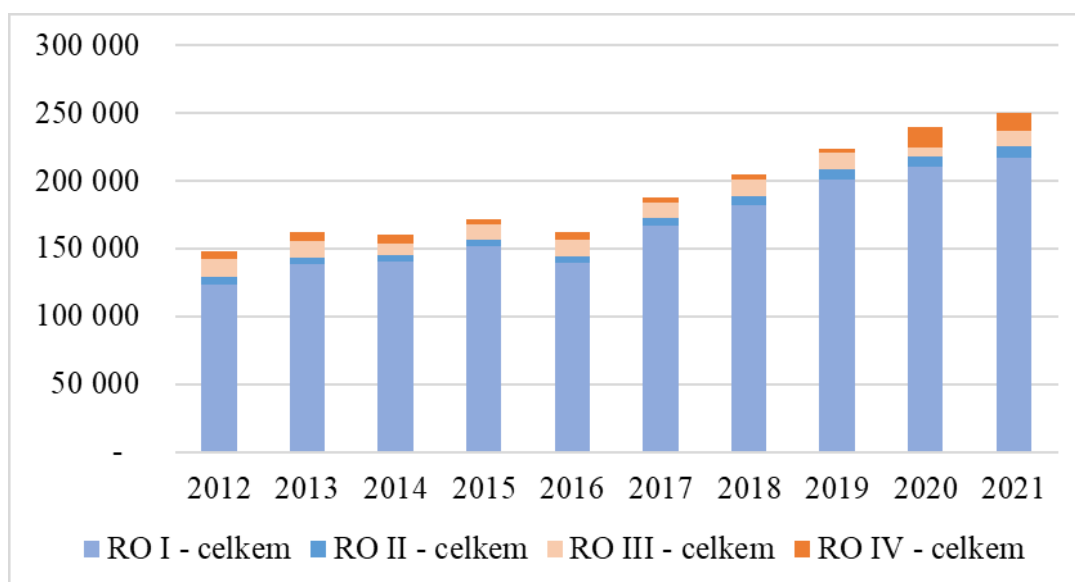
Tabulka 6: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta ČZU dle fakult v Kč

Česká zemědělská univerzita v Praze – fakulty						
rok	provozně - ekonomická	agrobilologie, potrav. a přír. zdr.	technická	lesní a dřevařská	životního prostředí	tropického zemědělství
2012	25 889	54 883	53 794	44 176	43 305	-
2013	25 959	53 129	53 472	63 089	41 750	28 971
2014	29 593	55 833	57 612	63 129	45 528	53 091
2015	29 314	59 333	59 926	54 058	49 031	62 663
2016	28 743	56 278	54 126	49 898	45 188	55 550
2017	28 777	57 728	56 674	58 728	43 489	57 117
2018	32 928	66 036	64 944	66 281	55 540	61 474
2019	34 698	67 586	71 628	70 189	58 450	64 890
2020	32 941	64 019	60 195	71 537	59 980	63 677

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2012–2020)

3.3 Janáčkova akademie múzických umění v Brně

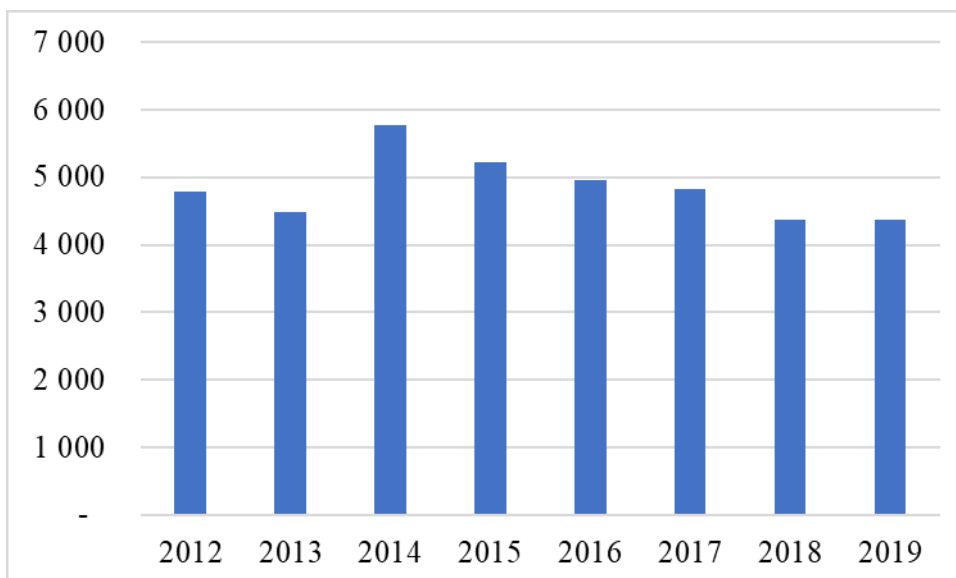
Založení Janáčkovy akademie múzických umění v Brně bylo inspirováno osobností Leoše Janáčka – skladatele, který převážnou část svého života prožil v Brně. Tento známý hudební skladatel se pokoušel o založení hudební akademie v metropoli Moravy. Jeho snažení se částečně naplnilo založením varhaní školy, která se následně stala odrazovým můstkem k založení konzervatoře v Brně. V předválečné době představovaly konzervatoře a mistrovské kurzy ty nejkvalitnější umělecké vzdělávací instituce. Po roce 1945 byla ustanovena první vysoká umělecká škola, a to Akademie múzických umění v Praze. Tuto potřebu vzdělávací instituce mělo i druhé nejvýznamnější kulturně-historické centrum České republiky – Brno. Proto zde 12. září 1947 vznikla Janáčkova akademie múzických umění se sídlem v Brně (dále JAMU). Dnes studuje na dvou fakultách (hudební a divadelní) zhruba 700 posluchačů, kteří se připravují na svou budoucí uměleckou profesi (JAMU, 2020).

Obrázek 17: Vývoj příspěvků a dotací JAMU na vzdělávací činnost 2012–2021 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

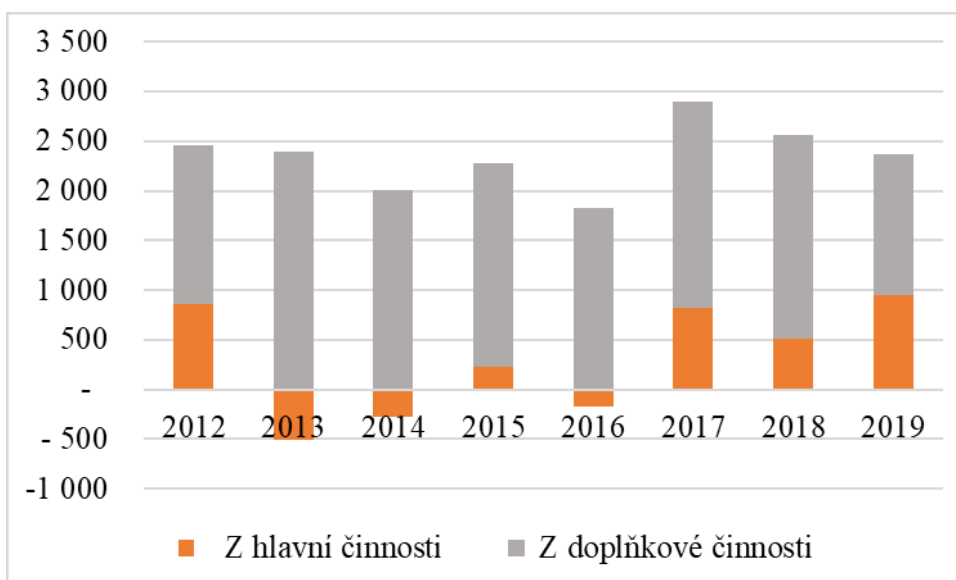
Obrázek 17 zobrazuje JAMU vývoj příspěvků a dotací na vzdělání v letech 2012–2021. Největší nárůst finančních prostředků od roku 2012 do roku 2021 je v RO I, a to konkrétně ve fixní části (ukazatel A). V roce 2012 byla výše finančního příspěvku 98 475 tis. Kč pro rok 2021 je přidělena částka 185 087 tis. Kč nárůst o 53 %. Další vysoký nárůst byl zaznamenán v RO IV, a to v ukazateli F (fond vzdělávací politiky) nárůst o 253 % z 3 402 tis. Kč na 13 449 tis. Kč. RO III ve sledovaném období klesl, tato skutečnost je způsobena ukončením ukazatele G (fond rozvoje VŠ) v roce 2013. Všechny uvedené změny jsou za období 10 let.

Obrázek 18: Finance poskytnuté JAMU na DKRVO 2012–2019 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: JAMU, 2012–2019)

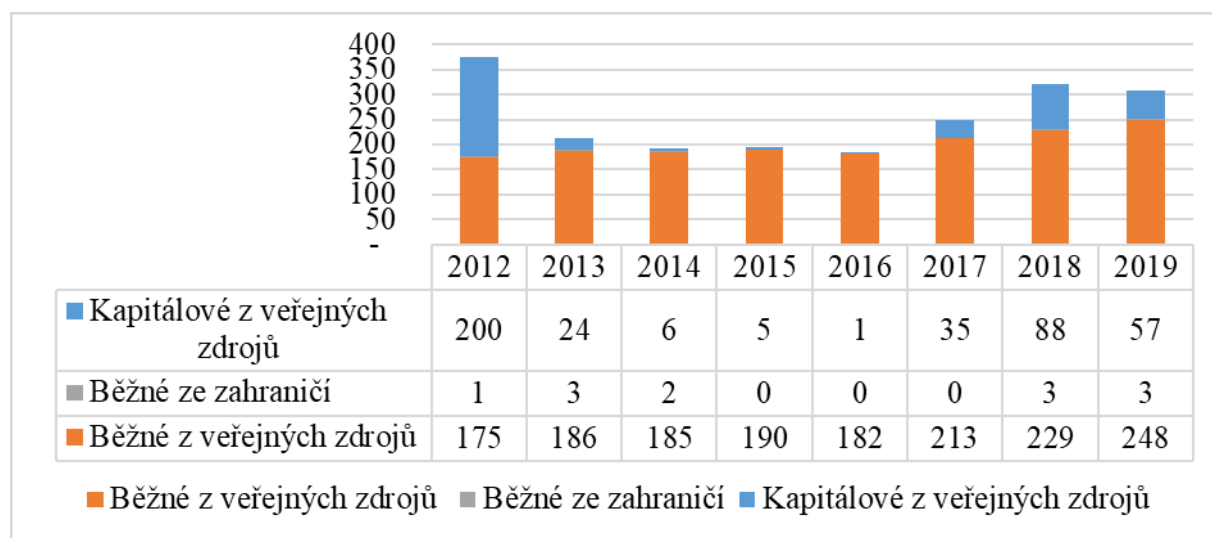
Obrázek 18 zobrazuje kolísání finančních prostředků v rámci DKRVO v tomto desetiletém období. Největší nárůst byl v roce 2014 na 5 765 tis. Kč, meziroční nárůst o (28 %), poté finanční prostředky DKRVO postupně klesají. Pokud budeme porovnávat finanční prostředky za rok 2012 a 2019 ze 4 791 tis. Kč na 4 380 tis. Kč je zde pokles o (9 %).

Obrázek 19: Vývoj HV po zdanění JAMU v letech 2012–2019 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: JAMU, 2012–2019)

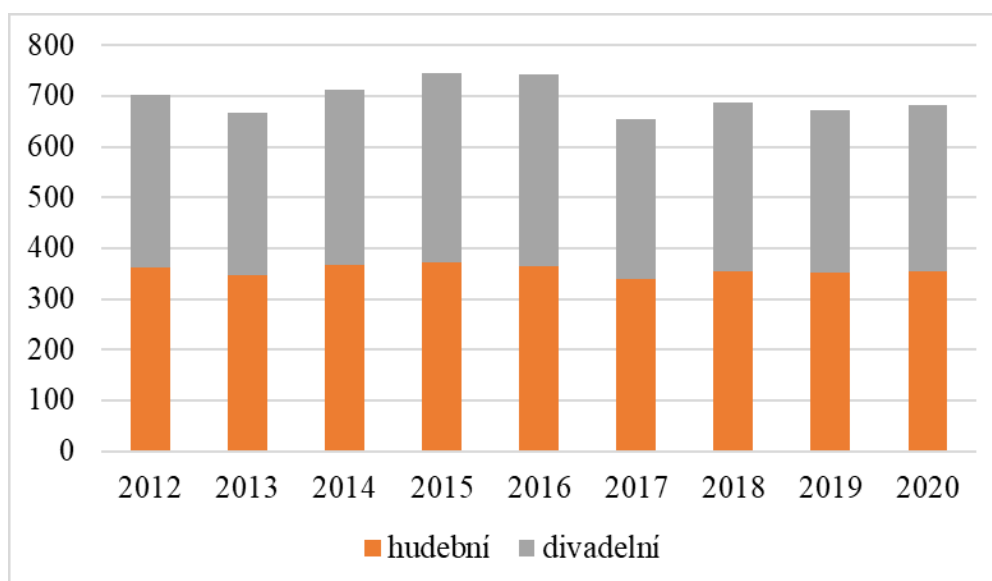
Janáčkova akademie múzických umění je organizace, která vykazuje ve sledovaném období i v současnosti celkový kladný HV, jehož vývoj za období 2012–2019 je vidět na obrázku 19. Nejlepšího výsledku hospodaření ve výši 2 907 tis. Kč dosáhla JAMU v roce 2017. Naproti tomu na ztrátě v roce 2013, 2014 a 2016 se podílelo otevření nového divadla a následně koleje Astorka. Ztráta vznikla pouze v hlavní činnosti a byla v každém roce kompenzována ziskem v doplňkové činnosti. Nebylo tedy nutné využívat zisk z předchozích let či rezervní fond.

Obrázek 20: Veřejné zdroje financování JAMU v letech 2012–2019 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (VZoH: JAMU, 2012–2019)

Z obrázku 20 je vidět, jaké byly poskytnuty celkové finanční prostředky z veřejných zdrojů v letech 2012–2019. Celkové neinvestiční (běžné či provozní) veřejné prostředky se za posledních deset let zvýšily o 42 % (ze 175 mil. Kč na 248 mil. Kč) a celkové investiční prostředky (kapitálové) se snížily o 285 % (z 200 mil. Kč na 54 mil. Kč). Ve sledovaném období deseti let nebyly poskytnuty žádné kapitálové finanční prostředky ze zahraničí.

Obrázek 21: Počet studentů podle jednotlivých fakult na JAMU v letech 2012–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2012–2020)

Obrázek 21 znázorňuje vývoj počtu studentů v období 2012–2020 pro jednotlivé fakulty Janáčkovy akademie múzických umění. Celkový počet studujících na této univerzitě se pohybuje mezi 655–713 studenty, počet je bez velikých výkyvů. Dle následující tabulky 7 je vidět, že fakulty hudební a divadelní mají skoro stejné finanční prostředky na jednoho studenta. Částka se pohybuje kolem 300 tis. Kč. Pokud budeme posuzovat částku za posledních devět let, tak se tato částka zvýšila o 74 %.

Tabulka 7: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta JAMU dle fakult v Kč

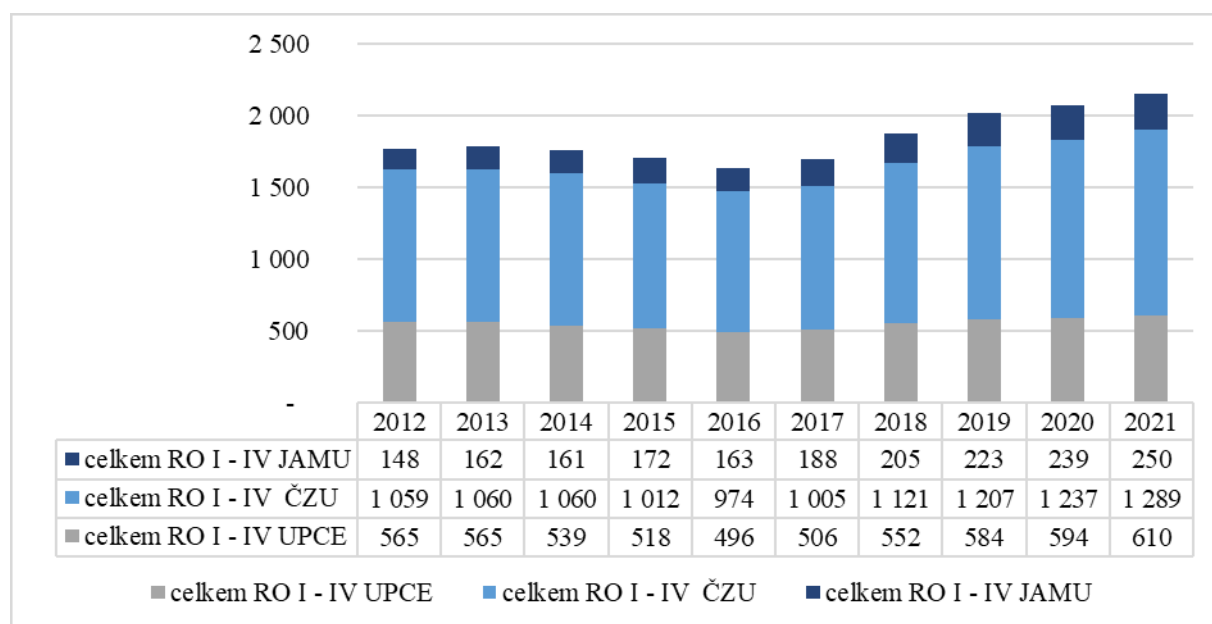
Janáčkova akademie múzických umění v Brně – dle fakulty		
Rok	hudební	Divadelní
2012	172 751	178 608
2013	203 284	212 658
2014	195 180	198 268
2015	197 608	194 377
2016	190 830	185 349
2017	248 835	261 718
2018	262 658	268 726
2019	296 120	301 764
2020	305 421	311 186

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2012–2020)

3.4 Porovnání sledovaných univerzit

Praktická část znázorňuje, jakou výši příspěvků a dotací tyto školy obdržely od roku 2012 nebo jim bude poskytnuta pro letošní rok. Bylo zde dokázáno, jak jsou školy závislé na příspěvcích a dotacích, které tvoří zhruba 60 % z celkových příjmů. Jedná se o finance na vzdělávací činnost. U všech uvedených škol došlo k nárůstu poskytnutých veřejných prostředků. Největší % nárůst v rozpočtových okruzích byl u Janáčkovy akademie múzických umění, konkrétně v RO I, kde byl tento nárůst o 75 %. Je to způsobeno zaměřením vysoké školy, a to díky KEN. Umělecké obory mají totiž nejvyšší koeficient a to 5,9. Další dvě vysoké školy jsou zaměřeny převážně ekonomickým směrem, kde koeficient ekonomické náročnosti je kolem 1, dle oboru.

V České republice vnímají lidé studium na soukromé škole jako jednodušší a méně časově náročné.

Obrázek 22: Vývoj příspěvků a dotací MŠMT na vzdělávací činnost ROI – RO IV v ČR vybraných VVŠ za období 2012–2021 (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

Obrázek 22 zobrazuje vývoj příspěvků a dotací MŠMT na vzdělávací činnost za posledních 10 let pro jednotlivé VVŠ v České republice. Z popisku grafu je možné zjistit, že celková výše příspěvku a dotace na vzdělávací činnost má tendenci narůstat kromě roku 2016, kdy všem uvedeným vysokým školám byl příspěvek/dotace snížen. Následující rok je opětovně příspěvek navýšen, výjimku mají jen ostatních VVŠ v ČR, kde je výše dotace i pro tento rok

snížena. Jednalo se o poslední snížení příspěvku a od té doby je rok od roku dotace navýšena i pro jednotlivé veřejné vysoké školy.

4 VÝVOJE POČTU STUDENTŮ A FINANČNÍ PODPORA OD ROKU 2012

V této části práce je popsán vývoj počtu studentů jednotlivých univerzit včetně vypočtené průměrné částky na studenta. Finanční podpora je vypočítána ze statistiky dohledané na webovém portále ministerstva školství, kde byla dohledána finanční podpora pro jednotlivé katedry a počítané roky. Následně tato částka byla dělena počtem studentů, který byl dohledán také na portále MŠMT. Finanční podpora pro daný rok je vždy k 31.12. Počty studentů se v průběhu roku výrazně mění. Na veřejných vysokých školách je nejvyšší počet studentů na přelomu října a listopadu, kdy je počítána výše dotace a následně předělena VŠ na vzdělávací činnost. Musíme zohlednit, že studenti jsou rozřazeni do několika kategorií s různou vahou (KEN), druh studia, samoplátci atd.), někteří studenti nejsou započítáni vůbec. Přesná metodika výpočtu dotace na studenta vychází MŠMT z jiných počtů, ale nejsou poskytnuty veřejnosti. Proto výsledky výpočtu jsou přepočtem na společnou základnu, kterou je student.

Dotace na vzdělávací činnost veřejných vysokých škol jsou přiděleny přímo vysoké škole a ta je dále vnitřně distribuuje, podle svých vlastních pravidel.

Tabulka 8: Počet studentů dle posuzovaných univerzit v rámci celé ČR za období 2012–2020

rok	UPCE	ČZU	JAMU	Počet studentů na ostatních VVŠ a SVŠ	Celkový počet studentů v ČR
2012	10 518	22 130	703	347 542	380 893
2013	10 323	21 993	667	334 787	367 770
2014	9 744	20 141	713	316 213	346 811
2015	8 368	18 869	746	298 456	326 439
2016	7 706	18 983	743	283 630	311 062
2017	7 119	19 101	655	271 804	298 679
2018	6 812	18 260	686	263 908	289 666
2019	6 751	18 572	673	262 612	288 608
2020	7 000	20 417	682	271 297	299 396

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

V tabulce 8 je vidět vývoj počtu studentů za období posledních devíti let. Je patrné, že celkový počet studentů v České republice od roku 2012 do roku 2019 klesá. V loňském roce byl již nepatrný nárůst, který se přiblížil počtu studentů, který byl mezi lety 2016–2017. I tak je celkový počet studentů na vysokých školách za období devíti let nižší o 27 %. (z 380 893 na 299 396). Další změnou oproti sledovaným VŠ je u JAMU, kde je počet

studentů skokový, počet studentů nad hranicí 700 je vidět za rok 2012, 2014, 2015 a 2016 ostatní roky je počet studentů nižší.

Dále je zde vidět, že počet studentů na vysokých školách má dlouhodobou klesající tendenci až do roku 2019.

Tabulka 9: Průměrná částka z MŠMT na jednoho studenta dle posuzovaných univerzit v ČR za období 2012–2020 v Kč

rok	UPCE	ČZU	JAMU	Průměrná částka na studenta ostatních VVŠ a SVŠ	Průměrná částka na studenta v ČR
2012	43 923	37 813	175 600	40 444	40 637
2013	45 132	38 288	207 768	43 183	43 243
2014	45 844	42 193	196 683	46 033	46 114
2015	50 429	42 934	195 988	49 367	49 357
2016	52 601	40 743	188 042	49 739	49 591
2017	58 787	42 135	255 050	54 507	54 258
2018	67 885	49 187	265 595	62 880	62 615
2019	72 876	51 802	298 820	69 965	69 398
2020	73 804	49 779	308 194	70 964	70 126

Zdroj: vlastní zpracování dle (MŠMT, 2021)

V tabulce 9 je vidět vývoj dotace na studenta a sledovanou univerzitu. Není zde zohledněn studující obor ani stupeň studia (Bc., Mgr. Ing. PhDr. atd.). Jedná se o přepočtenou částku celkové finanční prostředky na vzdělání/počet studentů. Vidíme, že dotace na studenta je rok od roku vyšší. Pokud posoudíme průměrnou částku na studenta v ČR za období devíti let, jedná se o navýšení částky o cca 73 % (ze 40 637 na 70 126 Kč). Nejmenší procentuální nárůst za období devíti let je u ČZU o 31 % (z 37 813 na 49 187 Kč). U UPCE je nárůst o 68 % a JAMU o 76 %. U všech univerzit je to způsobeno tím, že zde není zohledněn KEN a druh studovaného oboru. Průměrná částka je dále ponížena o studenty, na které školy dotace nedostávají. Jedná se o studenty SVŠ, školy nemají nárok na všechny zmíněné dotace a příspěvky z MŠMT.

5 FINANCOVÁNÍ STUDIA VYSOKÝCH ŠKOL V ZAHRANIČÍ

Práce se zabývá převážně financováním VŠ v ČR. Na místě je však také uvést příklad financování VŠ v jiných zemích, např. v UK či USA a Ruskou Federaci. Mezi jednotlivými zeměmi existují rozdíly ve způsobu přidělování prostředků, převažuje přímé financování vysokoškolských institucí, tedy finanční toky probíhají po linii stát – VŠ.

Ve studii **Cross Ranking** dochází k porovnání světových systémů a institucí vysokoškolského vzdělání je založen na výsledcích tří nejprestižnějších a nejuznávanějších světových univerzitních žebříčcích, a to: **Academic Ranking of World Universities (ARWU)**, **QS World University Rankings (QS)** a **THE World University Rankings (THE)**. Tyto žebříčky mají v akademické obci vysokou reputaci a nejdelší historii, jsou transparentní, zveřejňují metodologii a uvádějí zdroje (ARWU, 2020).

Bližší přiblížíme nejstarší mezinárodní žebříček VŠ na světě, který je již zmíněný ARWU (viz příloha C). Nejlepší světové instituce podrobně ohodnotí a srovnává od roku 2003. Je vytvořen na Šanghajské univerzitě a jeho původním smyslem bylo ukázat čínské vládě postavení jejich univerzit ve srovnání s nejlepšími světovými vysokými školami. Tento žebříček se na rozdíl od jiných soustřeďuje na vědeckou a výzkumnou úroveň institucí, což je často označováno za jeho nedostatek (má užší záběr než oba další zmíněné žebříčky). Naproti tomu má velkou výhodu to, že je orientován na anglicky psané vědecké články, což vede ke zvýhodnění VŠ z anglicky mluvících zemí. Žebříček ARWU neprochází na rozdíl od dvou hlavních zmíněných konkurentů inovacemi a nereaguje na měnící se očekávání veřejnosti. Výsledky se nemění a jsou poměrně stabilní. Někdo by to mohl vnímat jako výhodu či nevýhodu (Universitas, 2017).

5.1 Anglie

Podrobný přehled informací, jak získat peněžní prostředky na školné a životní náklady, jsou zveřejněny na stránkách GOV.UK v sekci Student Finance England. Zde je popsán krok po kroku od žádosti přes financování až po splacení vysokoškolského studia. Akademické roky začínají 1. září, 1. ledna, 1. dubna nebo 1. července. Studium na univerzitě nebo vysoké škole v UK není podmíněno věkovou hranicí a je umožněno za pomoci finanční podpory od státu, a to v rámci půjčky na školné a pomoc s životními náklady. Nárok financí na studium v UK je podmíněný univerzitou, vysokou školou nebo jinou institucí, která nabízí kvalifikační kurz. Pokud se jedná o nového studenta na plný úvazek a kurz začal po 1. srpnu

2016, může student požádat o půjčku na školné a půjčku na údržbu. Student z EU má nárok na školné a finanční pomoc na bydlení.

Univerzitou nebo VŠ je stanovené školné. Školné je hrazeno půjčkou od státu a částka je vyplacena přímo škole na začátku každého akademického roku. Pro akademické roky 2019/2020 a 2020/2021 je výše státní finanční podpory na školné stanovena na 9,250 GBP.

Tabulka 10: Výše půjčky na životní náklady v UK

Student na plný úvazek	Akademický rok 2019/2020	Akademický rok 2020/2021
Bydlení doma	Až 7,529 GBP	Až 7,747 GBP
Bydlení mimo domov, mimo Londýn	Až 8,944 GBP	Až 9,203 GBP
Bydlení mimo domov v Londýně	Až 11,672 GBP	Až 12,010 GBP
Strávit rok britským kurzem studující v zahraničí	Až 10,242 GBP	Až 10,539 GBP

Zdroj: vlastní zpracování (GOV.UK, 2020)

Na pomoc s životními náklady, které vidíme v tabulce 10, mají nárok jen studenti žijící v UK déle než pět let před prvním dnem akademického roku daného kurzu. Příklad: Pokud kurz začíná 20. září 2020 uchazeč musí žít v UK od 1. září 2015. Jinak na tuto podporu nárok nemá.

Splácení studentských půjček je řešeno dle daných studijních plánů. V UK existují 3 plány: plán 1, plán 2 a postgraduální půjčka. Každý z uvedených plánu má svá specifika.

Plán 1

- student z Anglie nebo Walesu, který zahájil vysokoškolské studium v UK před 1. zářím 2012,
- student ze Skotska a Severního Irsku, který zahájil vysokoškolské nebo postgraduální studium na VŠ v UK před 1. zářím 1998 nebo později,
- student EU, který zahájil vysokoškolské studium v Anglii nebo Walesu 1. září 1998 nebo později, ale před 1. zářím 2012,
- student EU, který zahájil vysokoškolské nebo postgraduální studium ve Skotsku nebo Severním Irsku 1. září 1998 nebo později.

Plán 2

- student z Anglie nebo Walesu, který zahájil vysokoškolské studium v UK po 1. září 2012,
- student z EU, který zahájil bakalářský kurz v Anglii nebo Walesu 1. den.

Postgraduální půjčka

- student z Anglie nebo Walesu, který si vzal postgraduální magisterský úvěr po 1. srpnu 2016,
- student z Anglie nebo Walesu, který si vzal postgraduální doktorskou půjčku po 1. srpnu 2018,
- student z EU, který zahájil postgraduální studium po 1. srpnu 2016 (Education, GOV.UK).

Splácení půjčky za studia

Splácení půjčky za studium začíná dnem opuštění kurzu a současně nejdéle čtyři roky po zahájení kurzu. Každý plán má stanovenou prahovou hodnotu pro týdenní nebo měsíční příjem.

Podle toho, v jakém plánu daný student je, se odvíjí procentuální sazba. Pro plán 1 a 2 je sazba 9 % z částky, která je získána nad prahovou hodnotu příjmu. Prahová hodnota pro plán 1 je 19,390 GBP, pro plán 2 je prahová hodnota 26,575 GBP a pro postgraduální půjčku je prahová hodnota 21,000 GBP. U postgraduálního úvěru je sazba 6 % z částky, která je získána nad prahovou hodnotu příjmu. Prahová hodnota se každoročně mění a to 6. dubna. V případě, že je příjem pod prahovou hodnotou, nic se splácet nemusí. V den první splátky se k půjčce ještě připočítají úroky (Education, GOV.UK).

Výše splátky je stržena z platu současně jako daně a pojištění. Tato částka je studentem splácena z hrubého příjmu (od všech zaměstnavatelů) po dokončení studia v měsíčních splátkách po dobu třicet let, výše úrokové sazby je blíže popsána v tabulce 11. Po třiceti letech je nesplacený zbytek půjčky promlčen, nic se doplácet nemusí.

Tabulka 11: Výše příjmů a úrokové sazby pro UK po dokončení studia

Roční příjem v £ (libry)	Úroková sazba
0 – 26,575	RPI (v současné době 2,4 %)
26,576 – 47,835	RPI (v současné době 2,4 %), plus až 3 %
47,835 a více	RPI (v současné době 2,4 %), plus 3 %

Zdroj: vlastní zpracování (GOV.UK, 2020)

V UK se musí splatit tzv. školní úvěry, půjčky na údržbu a postgraduální půjčky. Ostatní, jako jsou granty a stipendia, se splácet nemusí.

Přerušeni splácení je možné v těchto případech

Absolventem musí být tato skutečnost nahlášena příslušnému úřadu (Student Finance institut) a to do třech měsíců od nastalé změny. Pokud tato skutečnost nenastane, absolventovi je vyměřena paušální částka £ 120,60, v rámci ČR činí tato částka 3 536 Kč měsíčně. Stejná pravidla platí pro všechny ostatní státy.

- absolvent bez práce/nezaměstnaný,
- finanční příjem absolventa je pod hranicí stanovenou minimálního měsíčního/ročního příjmu pro splácení dle možnosti stanovených plánů 1–3,

Při odstěhování z UK

V případě přestěhování absolventa do jiné země je absolvent povinen tuto informaci sdělit úřadu Student Finance institut, následně bude vypočten nová částka splácení (v jiné měně) dané země např. přestěhování českého absolventa zpět do ČR (v tomto případě absolvent splácí pouze v případě převyšujícího příjmu £ 15,945 ročně, což je aktuálně 467 500 Kč, měsíčně se jedná o částku 38 958 Kč. Procentuální sazba pro výpočet splátky se nemění, zůstává stejná tedy 6% nebo 9% dle stanovených plánů (GOV.UK).

5.2 USA

Systém financování VŠ v USA se z pohledu českého studenta jeví jako nesmírně komplikované množství půjček, stipendií a grantů. Proto je zde nejdříve rozebrána specifikace amerického vysokého školství včetně porovnání s českým školstvím. Rozdílů je opravdu celá řada (Čámská, 2016).

Typy vysokých škol v USA

Community college je navazující typ vzdělání na střední školu. Jde se o školu srovnatelnou s vyšší odbornou školou, doba studia je na dva roky, což je stejné jako v ČR a ukončeno závěrečnou prací. Hlavním důvodem je levnější varianta studia. Po ukončení tohoto studia přechází 40 % studentů na studium bakalářského typu (Education, 2015).

College je škola nabízející čtyřleté studium, ukončené titulem, který je v ČR srovnatelný s titulem bakalář (Bc.). Obor výuky je všeobecný a absolventi hledají na trhu práce uplatnění dle aktuální poptávky (Weinmannová, 2013).

Univerzity dále nabízejí magisterské a doktorské studium, které je již více specializované. U tohoto typu studia je oproti studiu v ČR rozdíl. Převážná část studentů, kteří absolvují bakalářský titul na určité univerzitě, získají magisterský titul na jiné škole. V ČR to tak většinou nebývá. Magisterský titul zpravidla trvá dva roky, ale jsou i kratší programy.

Vysokoškolské vzdělání v USA zprostředkovávají jak veřejné, tak soukromé instituce. V rámci VVŠ studuje 77 % studentů. Finanční prostředky na zajištění provozu VŠ jsou dané jednotlivými státy, nikoliv centrálně z vládního rozpočtu. Příspěvky jednotlivých států činí zhruba 30 % jejich rozpočtu, zbytek je tvořen školným, dary a granty. Soukromé univerzity jsou zpravidla menší, příjem nepřichází ze státního rozpočtu, ale převážně ze školného, grantů a darů (Čámská, 2016).

Tyto univerzity se většinou nachází na špičce žebříčku a mezi ně patří Princeton, Harvard nebo Yale (Universitas, 2017).

Studium na SVŠ bývá v průměru dvakrát tak dražší než studium na VVŠ (Education, 2015).

Výše školného se v posledních letech zvyšuje. Výsledkem není, že by o studium na VŠ byl menší zájem než v předcházejících letech, ale je zde již zmíněna podpora grantů, stipendií a půjček pro studenty sociálně slabších rodin. Tito studenti se na dané školy dostanou přes tzv. princip *need-blind* (student prokáže nadprůměrné studijní výsledky a na základě těchto výsledků obdrží finanční balíček, který pokryje náklady na studium). Plné náklady na školné převážně hradí studenti nejbohatších rodin.

System finanční pomoci je naprosto zásadní pro financování vysokého školství v USA, míra jeho využití se ale ve veřejném a soukromém sektoru liší. Proto si představíme některé ze základních kamenů struktury finanční pomoci studentům v USA. Jedná se o granty a stipendia, která jsou vázány na konkrétní výzkumnou činnost, sociální skupinu.

Granty

Jedná se o finanční podporu od federální i státní vlády, univerzity nebo ze soukromého sektoru, která se po ukončení studia nesplácí. Granty se dělí na *need-based* (reagují na nízký příjem studenta) a *merit-based* (na základě studijních výsledků) granty a stipendia (Weinmannová, 2013).

Nejrozšířenější formou grantu je *pell grant*, jehož získání je podmíněno občanstvím v USA, dokončené středoškolské vzdělání a studium některého z bakalářských programů ve většině veřejných technických škol, VŠ a univerzit. Program je plně financován federální vládou a je

poskytován studentům z domácností s nízkými příjmem. Na rozdíl od stipendia není tento grant podmíněn soutěží s ostatními studenty. Federální pell grant například vyžaduje, aby studenti udržovali průměr známek alespoň C (The college grants, 2020).

Tento program ovšem nestačí k pokrytí nákladů na stipendium.

Navazujícími programy na pell grant jsou Academic Competitiveness Grant (ACG) a National SMART Grant. Oba tyto granty podporují studenty, kteří na sebe kladou vyšší nároky již během studia na střední škole, a to prokázáním průměru 3,0, což jim později zajistí jednodušší studium na VŠ. Udělení grantů vzniká také na základě zájmu o obory nejvíce poptávané na trhu práce, což jsou obory technické, cizí jazyky, matematické a přírodovědné. ACG grant poskytuje až 750 USD na první rok bakalářského stupně studia a 1 300 USD v roce druhém. SMART grant pak poskytuje až 4 000 USD ve třetím a čtvrtém roce studia (Weinmannová, 2013).

Dále stojí za zmínku další grantové programy, jako jsou Federal Supplemental Educational Opportunity Grants (FSEOG) a Teacher Education Assistance for College and Higher Education Grants (TEACH).

FSEOG je určen studentům s nejnižší finanční spoluúčastí rodiny na studium. Finance tohoto grantu jdou přímo z rozpočtu ministerstva školství USA a jedná se o jednorázovou částku. Student může obdržet částku mezi 100 a 4000 USD ročně. Částka závisí na finanční potřebě studenta, ostatních formách finanční pomoci, které student čerpá a také na možnostech dané univerzity (Weinmannová, 2013).

TEACH je grantový program, který je určen studentům, kteří studují předměty pedagogického rázu. Po ukončení VŠ musí nejméně čtyři roky vyučovat, při nesplnění této podmínky se tento grant s půjčkou a student musí danou finanční částku splatit včetně úroků. Maximální možný udělený TEACH Grant se pohybuje kolem 4 000 USD (Weinmannová, 2013).

Stipendia

Stipendia se vztahují k oboru studia, sportovní a další mimoškolní aktivitě, sociálním a etnickým skupinám apod. Jelikož jich ale existuje skutečně mnoho a kromě celostátních, federálních či stipendií od korporátních firem a organizací uděluje i každá škola svá vlastní stipendia. V USA existují i speciálně zřízené kanceláře zabývající se poskytováním stipendií

na většině univerzit a také mnoho internetových vyhledávačů k tomuto určených k získávání informací týkajících se stipendií (Weinmannová, 2013).

Federální půjčky

Federální půjčku poskytuje ministerstvo školství nebo sama univerzita. Tyto půjčky se splácí po ukončení studia včetně úroků.

Direct Subsidized Loan je první federální půjčkou. Tato půjčka je určena studentům ve finanční tísní a výši půjčky určuje univerzita. V tomto případě po dobu studia platí úroky stát místo studenta, na rozdíl od Direct Unsubsidized Loan, kde platí úroky sám student a může si vybrat, zda bude úroky splácet už v době studia nebo až po jeho ukončení. Výše půjčky je stanovena na základě výše ostatní poskytované pomoci. Státních půjček je možné sloučit do jedné pomoci Direct Consolidation Loan, která má pak obvykle nižší měsíční splátky a fixní úrok (Weinmannová, 2013).

Soukromé půjčky

Další možností financování studia jsou půjčky soukromé, které jsou bez vládních záruk, dotací a bez finančního limitu. Většina těchto půjček nemá fixní úrok a během doby splácení se úrok mění.

Ukončení splácení je možné jen ve výjimečných případech, a to buď smrtí, těžkou nemocí, zánikem školy nebo osobním bankrotem (Federal student aid).

5.3 Ruská federace

Ruská federace (dále RF) je největší zemí světa, relativně nový hráč na mezinárodním studentském trhu. Výhodou v RF je cenová dostupnost studia. Poplatky za studium se liší v závislosti na programu. Zastupitelství Rossotrudničestva v ČR (Ruské středisko vědy a kultury v Praze), nabízí občanů ČR a osobám bez občanství s trvalým pobytem v ČR bezplatné studium na šesti prestižních ruských VŠ financovaného ze státního rozpočtu RF.

Podmínky pro kandidáty:

- ukončené všeobecné střední vzdělání k momentu začátku vyučování v RF 1. září,
- včasné podání všech dokumentů,
- uchazeč nesmí mít pobyt na území RF a registrace musí proběhnout v zemi, kde má uchazeč trvalé bydliště (FAVU, 2021).

RF poskytuje po dobu celého studia vybraného programu finanční pomoci v podobě stipendia. Stipendium zahrnuje: bezplatné stipendium, poskytnutí ubytování na koleji, platbu za ubytování na koleji v podmínkách, odpovídajících podmínkám ubytování pro ruské studenty. Studentům úplných vzdělávacích programů (bakalářský a magisterský program, doktorandské studium atd.) se platí stipendium na úrovni stipendií ruským občanům.

Mezi poplatky hrazené studentem je platba za dopravu, platba stravného, zdravotního pojištění, poplatek za vystavení víza atd. Při nedostatečné znalosti ruského jazyka je studentům nabídnuta možnost v průběhu jednoho roku absolvovat na přípravné fakultě základní předměty v ruském jazyce. Podrobné informace o studiu na ruských vysokých školách jsou zveřejněné na webu: <http://edu.rs.gov.ru/>, <https://www.minobrnauki.gov.ru/> a na oficiálních webových stránkách vybraných škol (Rossotrudničestva, ruské středisko, 2020).

HSE (Higher School of Economy) je nejprestižnější univerzita v RF. Zahraniční studenti mohou studovat na této VŠ zdarma prostřednictvím plnohodnotného stipendia. Stipendium je založené na základě studijních výsledků a dalších aktivit v rámci vysoké školy. Je určené pro vybrané bakalářské a magisterské programy. Stipendium pokrývá pouze náklady na výuku (210 000–370 000 RUB). Ostatní náklady, jako je ubytování na kolejích, si musí student hradit sám (Admissions, 2020).

5.4 Porovnání studia v zahraničí

Je zjištěno, že financování VŠ se v každé z těchto zemí liší. USA vybírá finance od studentů, naproti tomu v Anglie umožňuje studentům financovat školné na základě státní půjčky.

V USA je financování individuální, a to na základě jednotlivých dílčích států. Systém financování VŠ v USA se z pohledu českého studenta jeví jako nesmírně komplikovaný a to v rámci množství půjček, stipendií a grantů. Je zde nabízena velká škála vysokých škol, které se umístily na nejprestižnějších a nejuznávanějších světových žebříčcích v hodnocení vysokého školství ve světě. Je zde důležité zmínit, že uvedené žebříčky mají v akademické obci vysokou reputaci a nejdelsí historii, jsou průhledné, uveřejňují svou metodologii včetně zdrojů dat. Snaží se zdokonalovat na základě komunikace s uživateli žebříčků. Mnoho vysokých škol v celém světě vynakládá značné úsilí, aby si své místo v žebříčku udržely nebo dokonce ještě vylepšily. Pro ty školy, které se zatím do těchto žebříčků nedostaly, jsou společností a státy tlačeny k tomu, aby se do hry zapojily. Státy usilují o co nejlepší umístění svých vysokých škol, a proto nabízí řadu podpůrných programů, zavádí pro školy různé

pobídky a bonusy, aby zvětšily šance o co nejlepší umístění svých škol na viditelných pozicích světových žebříčků vysokých škol (Universitas, 2017).

Za dobré není možné považovat školné v Anglii. Školné je příliš vysoké, i když má podporu ze strany státu. Stát umožňuje půjčky svým i zahraničním studentům, které jsou v budoucnu postupně spláceny. Souvisí s tím i zadluženost studentů do budoucna, i když splátky této půjčky nejsou tak vysoké. V případě nesplacení ve stanoveném čase musí ztrátu hradit stát. Náklady státu na vzdělání se tímto způsobem zvyšují. Za pozitivum můžeme zmínit to, že je možné pokračovat ve splácení půjčky i v případě, kdy studenti odejdou pracovat do zahraničí. Za vhodnější příklad bych považovala USA, kde školné je hrazeno státem, jako tomu je v ČR. V podvědomí lidí je pozitivně vnímán fakt, že studium na státních a veřejných vysokých školách je náročnější a tím pádem více uznáváno než studium na soukromých vysokých školách. Tento aspekt je opakem studia v USA, kde je výše hodnoceno absolvování studia na soukromých vysokých školách. Tyto školy jsou na špičce amerického žebříčku škol. Studium na těchto školách je dvakrát tak nákladnější pro studenty než studium na VŠ, kde školné je hrazeno státem dané země.

Studium na vysoké škole v Ruské Federaci bylo možné zhodnotit pouze ze strany studentů, kteří přijíždějí studovat z České republiky. Nebyla možnost dohledat informace o výhodách či nevýhodách tohoto studia pro ruské studenty. Proto není možnost porovnání pravidel předcházejících dvou zemí. Zda je v RF vysokoškolské studium plně hrazeno ze státního rozpočtu nebo s částečným příspěvkem studentů. Mezi zmíněné výhody je finanční dostupnost studia pro zahraniční studenty s možností absolvování základních přípravných kurzů v ruském jazyce.

5.5 Shrnutí studia v zahraničí včetně doporučení pro Českou republiku

Financování studia v jednotlivých posuzovaných zemích se liší. Anglie nabízí svým studentům možnost financování studia na základě státní půjčky. Následně se výše této splátky odvíjí od dosaženého příjmu daného studentů. Zde může vznikat problém se zadlužeností studentů již před tím, než si studenti začnou řádně vydělávat. Následně do života vstupují tito studenti již s dluhem, který pro některé studenty není nezanedbatelný. Proto zde vzniká část studentů, kteří se díky obavám z budoucího splácení/dluhu rozhodnou dále nestudovat a nevzdělávat se. A být tak své společnosti v budoucnu prospěšnější. Naopak studium v USA je financováno jak ze státního rozpočtu, ze soukromého sektoru formou sponzorských darů a také případným financováním studia samotnými studenty. Školné na prestižních vysokých školách v USA je

extrémně vysoké. Studenti samoplátci z části přispívají na studium jiných studentů. Důvod je, že studenti s výbornými studijními/sportovními výsledky mohou studovat na těchto školách i bez zaplaceného školného (poplatek jim není vyměřen). I na základě vysokých poplatků za studium jsou tyto nejžádanější vysoké školy v USA velice žádané a vyhledávané studenty i ze zahraničí.

Díky odchodu Velké Británie z EU vznikají komplikace v rámci studia v této zemi, několik změn postihne i Českou republiku jak volného pohybu osob, zboží a služeb tak i v možnosti financování vysokoškolského studia. Komplikace vznikají českým tak i zahraničním studentům. Mezi zásadní změny patří před odjezdem zařízení studentského víza. Dále studenti z EU spadají do kategorie „International“, kdy se na ně bude vztahovat vyšší školné. Řádově se jedná o 1,5 až dvojnásobek původní částky. Ale i nadále si univerzity rozhodují samy o výši školného a řada z nich si ponechá školné pro evropské studenty v původní výši tj. 9,250 liber ročně. S touto změnou ztrácí studenti nárok i na financování studia vládní půjčkou. Poslední možností získat půjčku bylo zahájit studium nejdéle v únoru 2021. Školné tedy je možné jen financovat z vlastních zdrojů. Univerzity mají v plánu nabízet stipendia až do výše 5,000 liber, které bude podmíněno pouze občanstvím EU.

Studium v RF je určitě dostupnější než studium v dalších dvou porovnávaných zemích.

Všechny tři země nabízí využití stipendií, jako finanční podporu, která pomůže zmírnit budoucí finanční zatížení studentů.

Doporučení pro Českou republiku

Jedno z mála doporučení by mohlo být zavedení školného. ČR zatím školné zavedené nemá, pokud se rozhodne student navštěvovat státní nebo veřejnou školu. Při studiu na soukromé vysoké škole je školné stanoveno dle směrnice dané školy. Díky této změně by vysoké školy nebyly závislé na příspěvcích MŠMT. Díky této strategii by se snížil počet studentů, kteří si takto prodlužují studium a mohou využívat status studenta, který jim umožňuje mnoho výhod, mezi které patří studentské slevy, daňová zvýhodnění a možné čerpání různých stipendií. Díky těmto studentským výhodám se zvyšují náklady státu.

Za zajímavé lze považovat to, že podpora stipendia (UK) je podmíněna odpracováním určitého počtu hodin týdně. Toto považuji za pozitivní. Studenty tato skutečnost donutí pracovat a získat tak další finanční prostředky a pracovní zkušenosti, které mohou dále využít v budoucnu.

ZÁVĚR

Mezi hlavní cíle vysokoškolského vzdělání jednoznačně patří také poskytnutí odpovídající profesní kvalifikace studentům v takové míře, aby nově získané zkušenosti a dovednosti byli schopni zúročit například v nadcházející výzkumné práci či v budoucím zaměstnání, současně se i nadále podílet na jejich celoživotním průběžném vzdělání a tím přispívat k rozvoji občanské společnosti (Mulač a Kuncová, 2015).

Práce je zaměřena na vysoké školství, hlavně veřejné vysoké školy. Je zde popsán způsob financování a následné hospodaření. Hlavní důraz je kladen na veřejné zdroje, které tvoří nejdůležitější část poskytnutých prostředků školám, dále jsou zde popsány pravidla, za kterých získávají vysoké školy prostředky a dotace z MŠMT.

V kapitole financování školství v České republice jsou porovnány jednotlivé ukazatele pro rozpočtové okruhy I – IV a následně jejich porovnání. Bylo zjištěno, že od roku 2012 do roku 2021 je nárůst finančních prostředků na vzdělávací činnost škol o 35 %.

Pro uvedení konkrétních příkladů, jak jsou financovány vysoké školy, byly vybrány Univerzita Pardubice, Česká zemědělská univerzita v Praze a Janáčkova akademie múzických umění. Je zde znázorněno kolik, která univerzita získává finančních prostředků na vzdělání studentů, vědeckou činnost a další možnosti získání financí.

Kapitola 4 je zaměřena na vývoj počtu studentů, výše příspěvku na jednoho studenta popisovaných vysokých školách v období 10 let. Výsledkem je, že i když mají školy UPCE a ČZU podobné zaměření, je částka jiná. Je to způsobeno tím, že i když jsou data ze statistiky MŠMT, není možné dle informací z ministerstva spojovat dotace na vzdělávací činnost VVŠ s počty studentů. Výše těchto dotací sice z části vychází z počtu studentů, ale ne všech studentů (samoplátci atd.) a nejsou poskytnuty v plné výši. Při přípravě podkladů, ze kterých jsem vycházela, je počet studentů zapsaných k 31. 10. (data z daných vysokých škol), ale MŠMT tato data uvádím k 31. 12. následně posílá finanční prostředky pro následující akademický rok. Je možné, že někteří studenti nejsou započítáni vůbec. Spočítaná částka je tedy výše dotace na danou vysokou školu děleno počtem studentů za dané období (průměr na jednoho studenta bez ohledu na KEN).

Z posuzovaných vysokých škol je zřejmé, že umělecké školy dostávají v průměru na studenta několikanásobně vyšší částku. Můžeme tedy usuzovat, že je způsobenou menším počtem studentů a vyšší ekonomickou náročností daného oboru. Oproti tomu je zřejmé,

že na vědeckou a vývojovou činnost tento typ vysoké školy téměř nedosáhne. Zde mají výhodu a podporu ekonomiky zaměřené vysoké školy.

V poslední části se práce věnuje financování vysokého školství v zahraničí, konkrétně Anglie, USA a Ruské federaci. Je zde popsán princip financování vysokého školství jednotlivých států, a jaké mají studenti možnosti v rámci studia.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1.] ACADEMIA RANKING OF WORD UNIVERSITIES: *Žebříčky* [online]. Boston: Copyright © 2020 ShanghaiRanking Consultancy. Všechna práva vyhrazena. HU ICP 14047616, 2020 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <http://www.shanghairanking.com/Shanghairanking-Subject-Rankings/index.html>
- [2.] ADMISSIONS: *Mezinárodní přijímací kancelář* [online]. Moskva: © HSE University 1993–2020, 2020 [cit. 2020-08-31]. Dostupné z: <https://admissions.hse.ru/en/financial-aid>
- [3.] ARWU: *Academia Ranking of Word Universities 2020* [online]. Copyright © 2020 ShanghaiRanking Consultancy. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2020.html>
- [4.] BEZPLATNÉ STUDIUM V RUSKU: *Přijímání cizinců na bezplatné studium v Ruské federaci* [online]. Copyright © 2020 FaVU VUT [cit. 2020-08-31]. Dostupné z: <https://www.favu.vut.cz/vyzvy-a-nabidky-f30380/bezplatne-studium-v-rusku-d135481>
- [5.] ČÁMSKÁ, Anna. *ČESKÝ MODEL AMARICKÉHO KONGRESU: Financování VŠ.* © CSDP 2016 – www.americkykongres.cz – americkykongres@americkykongres.cz. US embassy, 2015. Dostupné také z: <https://americkykongres.cz/wp-content/uploads/VZK-Financov%C3%A1n%C3%AD-V%C5%A0.pdf>
- [6.] ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE: *Historie* [online]. Praha: © 2019 Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019, 2019 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.pef.czu.cz/cs/r-7006-o-fakulte#i-80b684a68f08b78f660352dd6437b60b>
- [7.] ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE: *Výroční zprávy* [online]. Praha: © 2019 Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019, 2019 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.czu.cz/cs/r-7210-o-czu/r-7702-oficialni-dokumenty/r-7812-vyrocní-zpravy>
- [8.] ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE: [online]. © 2019 Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019, 2019 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.czu.cz/>
- [9.] EDUCATION, GOV.UK [online]. 2015 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://educationusa.state.gov/your-5-steps-us-study/research-your-options/community-college>

- [10.] EDUCATION, GOV.UK: *Splácení studentské půjčky* [online]. © Crown copyright [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/repaying-your-student-loan/which-repayment-plan-you-are-on>
- [11.] EDUCATION: *Colleges* [online]. U.S.: Copyright 2021 © U.S. News & World Report L.P. Terms & Conditions/Privacy Policy/California Privacy Notice/California Do Not Sell My Personal Information Request, 2021 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <http://colleges.usnews.rankingsandreviews.com/best-colleges/rankings/national-universities>
- [12.] EURYDICE: *Česká republika – Organizace a struktura vzdělávacího systému* [online]. [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-21_cs
- [13.] EVROPSKÁ KOMISE: *Erasmus +* [online]. © Evropská unie, 1995–20120. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_cs
- [14.] FEDERAL STUDENT AID: *Druhy finanční pomoci* [online]. An official website of the United States government. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://studentaid.gov/understand-aid/types>
- [15.] JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ: *Dokumenty* [online]. Brno: Brno, 2020 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.jamu.cz/jamu/uredni-deska/dokumenty>
- [16.] JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ: *Historie* [online]. Brno: Brno, 2020 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.jamu.cz/jamu>
- [17.] JANÍK Tomáš. *Institut výzkumu školního vzdělání 2003-2017*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, ISBN 978-80-210-9000-2.
- [18.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Koeficienty ekonomické náročnosti*. © 2013–2021 MŠMT: *Vysoké školství* [online]. 2011 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/koeficienty-ekonomicke-narocnosti>
- [19.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Ministerstvo* [online]. © 2013-2020 MŠMT Praha, 1998. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj/institucionalni-podpora-na-dlouhodoby-koncepcni-rozvoj-4>

- [20.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Ministerstvo* [online]. © 2013-2020 MŠMT Praha, 1998. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>
- [21.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Ministerstvo* [online]. © 2013-2021 MŠMT Praha, 1998. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/studenti-stipendia-a-podpora-studentu>
- [22.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Ministerstvo* [online]. © 2013-2021 MŠMT Praha, 1998. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>
- [23.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: Podpora dlouhodobého koncepčního rozvoje: *Pravidla poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace v segmentu vysokých škol v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na léta 2021 až 2025, Č. j. MSMT-44599/2020-1* [online]. 2021, 8. 1. 2021 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/pravidla-poskytovani-institucionalni-podpory-na-dlouhodoby>
- [24.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro rok 2020. <https://www.msmt.cz/file/52293/>: *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám 2020* [online]. Č. j. MSMT-1753/2020-2, 2020 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/search.php?s%5Bsort%5D=date&query=pravidla+poskytov%3%A1n%C3%AD+dotac%C3%AD>
- [25.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Výše stipendia: Erasmus +* [online]. 2018 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://www.naerasmusplus.cz/file/3981/Sazby_E%20V%C5%A0_v%C3%BDzva_2018.pdf
- [26.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Vzdělání* [online]. Praha: 2013-2020 MŠMT, 1998. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/socialni-stipendium-1>
- [27.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Vzdělání* [online]. Praha: 2013-2020 MŠMT, 1998. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/obecna-informace-o-vyssim-odbornem-vzdelavani>

- [28.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Základ pro stanovení poplatků pro rok 2021* [online]. © 2013–2021 MŠMT, 2021 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/54810/>
- [29.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Základ pro stanovení poplatků pro rok 2021* [online]. © 2013–2021 MŠMT, 2021 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/54834/>
- [30.] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: *Zákon o vysokých školách*, 1998 [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020 [cit. 2020-09-20]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/zakon_o_vysokych_skolach.pdf
- [31.] MULAČ Petr, KUNCOVÁ Martina. *Financování profesně orientovaných vysokých škol v evropském kontextu*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN: 978-80-247-5644-8.
- [32.] NAHODIL František a kolektiv. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN: 978-80-7380-536-4.
- [33.] NOVÝ, Lukáš. *Struktura vzdělávacího systému v ČR* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020 [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: <http://isspb.cz/wp-content/uploads/Struktura-vzd%C4%9B%C3%A1vac%C3%ADho-syst%C3%A9mu-v-%C4%8CR.pdf>
- [34.] PEKOVÁ Jitka, PILNÝ Jaroslav, JETMAR Marek. *Veřejný sektor-řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012 ISBN: 978-80-7357-936-4.
- [35.] POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE: *O škole* [online]. Praha: © 2018 Policejní akademie České republiky v Praze. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: https://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html
- [36.] RAJCHLOVÁ Jaroslava. *Financování rozvojové spolupráce*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016 ISBN: 978-80-7509-384-4.
- [37.] RUSKÉ STŘEDISKO: *Studium v Rusku* [online]. Zastupitelství ROSSOTRUDNIČESTVA v ČR: Copyright © 2020, 2020 [cit. 2020-08-31]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/vzdelavani/studium-v-rusku/>
- [38.] ŘEZNÍČKOVÁ Kristýna, *Financování a hospodaření územních samosprávních celků*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019. ISBN: 978-80-244-5548-8.

- [39.] STÁTNI FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLIKY: *Dotace a půjčky-Norské fondy* [online]. [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/norske-fondy/>
- [40.] Student.FINANCE.cz: *Prodloužení studia poplatky* [online]. Copyright 2021 Internet Info, s.r.o. Všechna práva vyhrazena., 2020 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://student.finance.cz/493112-prodlouzeni-studia-poplatky-2017/>
- [41.] THE COLLEGE GRANTS: *Pell grant* [online]. Copyright 2010 - 2020 The College Grants Database, 2020 [cit. 2020-08-31]. Dostupné z: <https://www.collegegrant.net/pell-grant/>
- [42.] TOMÁŠKOVÁ Eva, PAŘÍZKOVÁ Ivana. *Veřejné finance – ekonomické souvislosti*. Brno: Masaryková univerzita, 2015. ISBN: 978-80-210-7749-2.
- [43.] UNIVERSITAS: *Žebříčky vysokých škol: Jak jim porozumět* [online]. © 2016–2020 Universitas, 2017 [cit. 2020-08-31]. Dostupné z: <https://www.universitas.cz/ze-sveta/109-souhrne-hodnoceni-nejlepsich-vysokych-skol-ve-svete>
- [44.] UNIVERZITA PARDUBICE: *Historie* [online]. Pardubice: © 2021 Univerzita Pardubice, Studentská 95, 532 10 Pardubice 2, 2021 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.upce.cz/univerzita/historie.html>
- [45.] UNIVERZITA PARDUBICE: *Oznámení rektora č. 11/2019* [online]. Pardubice: 9.12.2019, 2019. Dostupné z: https://www.upce.cz/sites/default/files/public/luva3059/oznameni_rektra_c._11-2019_141854.pdf
- [46.] UNIVERZITA PARDUBICE: *Výroční zprávy* [online]. Pardubice: © 2021 Univerzita Pardubice, Studentská 95, 532 10 Pardubice 2, 2019 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.upce.cz/vyrocnizpravy-0>
- [47.] WEINMANNOVÁ, Jana. *Financování vysokých škol v ČR a v USA* [online]. 2013 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/67297>. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Urbánek, Václav.

POUŽITÁ LEGISLATIVA

[48.] *Legislativa a metodické pokyny pro vysoké školy* [online]. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY: © 2013-2020 MŠMT [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/legislativa>

[49.] *Listina základních práv a svobod* [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 1999 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

[50.] *ZÁKON O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH A O ZMĚNĚ A DOPLNĚNÍ DALŠÍCH ZÁKONŮ (zákon o vysokých školách)* [online]. Praha: © AION CS, s.r.o. 2010-2021 | Pracuje na systému AToM3, 1998 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>

[51.] *Zákony centrum: Školský zákon* [online]. 2015 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/skolsky-zakon/>

[52.] *Zákony pro lidi, Sbírka zákonů: Zákon č. 2/1969 Sb.* [online]. České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky: Zákon č. 564/1990 Sb., © AION CS, s.r.o. 2010-2020 [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>

[53.] *Zákony pro lidi, Sbírka zákonů: Zákon č. 564/1990 Sb.* [online]. České národní rady o státní správě a samosprávě ve školství: Zákon č. 564/1990 Sb., © AION CS, s.r.o. 2010-2020 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-564>

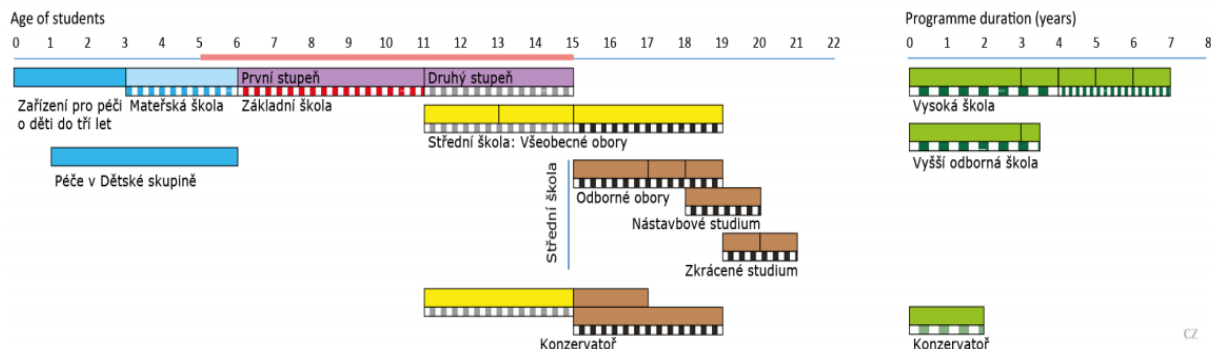
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Struktura vzdělávacího systému v ČR

Příloha B – Program ERASMUS + mobilita studentů a výše stipendií

Příloha C – Světový žebříček ARWU za rok 2020 (30 nejlépe hodnocených VŠ světa)

PŘÍLOHA A – STRUKTURA VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

Zdroj: (Nový, MŠMT 2020)

Školy uskutečňují vzdělávání podle **vzdělávacích (studijních) programů**; jejich náležitosti jsou definovány ve školském zákoně, resp. v zákoně vysokoškolském.

Školy se člení podle charakteru poskytovaného vzdělávání na tyto **druhy**:

- mateřské školy
- základní školy
- střední školy (gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště)
- konzervatoře
- vyšší odborné školy
- základní umělecké školy
- jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky
- vysoké školy

Uvedené školy jsou regulovány školským zákonem s výjimkou VŠ, které upravuje zákon o vysokých školách.

Mateřské školy, základní umělecké školy a jazykové školy neposkytují definovaný stupeň vzdělání (EURYDICE, 2019).

PŘÍLOHA B – PROGRAM ERASMUS + MOBILITA STUDENTŮ A VÝŠE STIPENDIÍ

Program Erasmus+			
Mobilita studentů - výše stipendií pro výzvu 2018 (nejedná se o akademický rok)			
Skupina zemí	Cílová země	STUDIJNÍ POBYT*	PRAKTICKÁ STÁŽ*
		Paušální částka stipendia na 1 měsíc** pobytu v zahraničí	Paušální částka stipendia na 1 měsíc** pobytu v zahraničí včetně navýšení 150 EUR pro aktivitu praktické stáže
Skupina 1	Dánsko	510 EUR / měsíc*	660 EUR / měsíc
	Finsko		
	Irsko		
	Island		
	Lichtenštejnsko		
	Lucembursko		
	Norsko		
	Švédsko		
Velká Británie			
Skupina 2	Belgie	450 EUR / měsíc*	600 EUR / měsíc
	Francie		
	Itálie		
	Kypr		
	Malta		
	Německo		
	Nizozemsko		
	Portugalsko		
	Rakousko		
	Řecko		
	Španělsko		
Skupina 3	Bulharsko	330 EUR / měsíc*	480 EUR / měsíc
	Estonsko		
	Chorvatsko		
	Litva		
	Lotyšsko		
	Maďarsko		
	Makedonie (FYROM)		
	Polsko		
	Rumunsko		
	Slovensko		
	Slovinsko		
Turecko			

*Pochází-li student ze **znevýhodněného socio-ekonomického prostředí** (netýká se zdravotního znevýhodnění), je možné navýšit sazbu o **200 EUR/měsíc**. **Obdrží-li účastník navýšení z důvodu socio-ekonomického znevýhodnění, nevztahuje se na něj navýšení o 150 EUR u aktivity praktické stáže** (tj. student obdrží buď navýšení 150 EUR pro praktické stáže, NEBO navýšení 200 EUR z důvodu socio-ekonomického znevýhodnění).

**Měsíc = 30 dní

Zdroj: (MŠMT, 2021)

PŘÍLOHA C – SVĚTOVÝ ŽEBŘÍČEK ARWU ZA ROK 2020

Academic Ranking of World Universities 2020

Top 1000 Methodology Statistics					
World Rank	Institution*	By location All	National/Regional Rank	Total Score	Score on Alumni
1	Harvard University		1	100.0	100.0
2	Stanford University		2	74.2	43.8
3	University of Cambridge		1	70.6	79.5
4	Massachusetts Institute of Technology (MIT)		3	69.6	71.4
5	University of California, Berkeley		4	65.8	64.9
6	Princeton University		5	61.1	59.0
7	Columbia University		6	58.6	59.5
8	California Institute of Technology		7	57.7	50.7
9	University of Oxford		2	57.2	48.9
10	University of Chicago		8	54.6	58.7
11	Yale University		9	53.5	47.0
12	Cornell University		10	50.4	42.4
13	University of California, Los Angeles		11	50.3	27.7
14	Paris-Saclay University		1	49.6	28.4
15	Johns Hopkins University		12	48.3	38.4
16	University College London		3	46.6	26.0
16	University of Washington		13	46.6	23.7
18	University of California, San Diego		14	46.3	18.8
19	University of Pennsylvania		15	46.2	33.5
20	ETH Zurich		1	46.1	27.7
21	University of California, San Francisco		16	42.8	0
22	University of Michigan-Ann Arbor		17	41.0	32.6
23	University of Toronto		1	40.9	17.2
23	Washington University in St. Louis		18	40.9	21.7
25	Imperial College London		4	40.3	13.3
26	The University of Tokyo		1	40.1	36.4
27	Duke University		19-20	39.2	20.3
27	New York University		19-20	39.2	27.7
29	Tsinghua University		1	38.1	9.4
30	Northwestern University		21-22	37.6	13.3
30	University of North Carolina at Chapel Hill		21-22	37.6	7.7

Zdroj: (30 nejlépe hodnocených VŠ světa, ARWU 2021)